

APOCALIPSA Revelația lui Isus Cristos

Introducere

„Lauda trebuie să ne umple inimile când citim cuvintele acestei Profeții și ne aducem aminte de harul care ne-a mântuit de tot ce stă să se abată peste acest veac. O altă binecuvântare este asigurarea victoriei și slavei de care vom avea parte în final.”

— Arno C.

Gaebelein

I. Locul unic în Canon

Caracterul unic al ultimei cărți din Biblie reiese limpede din primul cuvânt: „Revelația” sau, în original: *Apokalupsis*, „Apocalipsa”. Termenul, care înseamnă *dezvelire*, stă la originea cuvântului din vremea noastră, *apocaliptic*, ce definește un tip de scrieri întâlnite la Daniel, Ezechiel și Zaharia în VT, dar în NT doar aici. Se referă la viziuni profetice de viitor, întrebuițând simboluri, figuri de stil și alte procedee literare.

Apocalipsa nu privește doar *înainte* spre consumarea *viitoare* a tuturor lucrurilor și spre triumful final al lui Dumnezeu și al Mielului, ci, în același timp, clarifică toate elementele lăsate în suspensie în celelalte șaiszeci și cinci de cărți ale Bibliei. De fapt, aceasta este modalitatea cea mai bună în care poate fi înțeleasă cartea, prin cunoașterea întregii Biblii! Personajele, simbolurile, evenimentele, numerele, culorile și celelalte elemente se regăsesc *aproape* toate în restul cuvântului lui Dumnezeu. Unii au numit cartea aceasta pe drept cuvânt: „Gara Centrală” a Bibliei pentru că aici sosesc toate „trenurile”. Care trenuri? Trenurile gândirii începute în Geneza și în cărțile care urmează, cum ar fi firul roșu al răscumpărării, națiunea Israel, națiunile (Neamurile), biserica, Satan, potrivnicul copiilor lui Dumnezeu, Anticrist și multe altele. Apocalipsa (începând din veacul al patrulea fiind etichetată eronat drept „Revelația Sfântului Ioan divinul”, ea fiind, în realitate, „Revelația lui Isus Cristos” (1:1)), este cul-minarea necesară a întregii Biblii. Ea ne spune cum se vor desfășura toate lucrurile. Chiar și în urma unei lecturi fugitive, necredincioșii sunt avertizați să se pocăiască, în timp ce copiii lui Dumnezeu sunt îmbărbătați să meargă mai departe, rămânând statornici pe calea credinței!

II. Paternitatea

Însăși cartea propriu-zisă ne spune că autorul este Ioan

(1:1,4,9; 22:8), care a scris la porunca Domnului său, Isus Cristos. *Dovezi externe* străvechi, puternice și larg-răspândite sprijină concepția că prin Ioan se înțelege Apostolul Ioan, fiul lui Zebedei, care a trudit ani îndelungați la Efes (în Asia Mică, unde se aflau toate cele șapte biserici numite în capitolele 2 și 3). El a fost exilat de împăratul Domițian pe insula Patmos, unde a așternut în scris vedeniile pe care i le-a dăruit Domnul nostru. Mai târziu, s-a întors la Efes, unde a murit la o vârstă înaintată, sătul de zile. Iustin Martirul, Irineu, Tertullian, Hipolit, Clement din Alexandria și Origen îi atribuie cu toții această carte lui Ioan. De dată mai recentă (prin anul 150 d.Cr.) s-a găsit în Egipt o carte intitulată *Apocryphon al lui Ioan* care atribuie cartea Apocalipsa lui Ioan, fratele lui Iacov. Prima opoziție față de paternitatea lui Ioan asupra cărții Apocalipsa a venit din partea lui Dionysius din Alexandria, dar el nu a dorit ca această carte să fi fost redactată de Ioan deoarece s-a opus doctrinei Mileniului (Apo. 20). Referirile sale vagi și oscilante mai întâi la Ioan Marcu iar apoi la „Ioan Presbiterul” ca autori posibili ai Apocalipsei nu pot contrabalansa o mărturie atât de puternică, deși mulți învățați moderni de orientare mai liberală resping de asemenea faptul că Apocalipsa a fost scrisă de Apostolul Ioan. Nu există în istoria bisericii nici o dovadă despre existența vreunui individ cu numele de „Ioan Presbiterul” (Bătrânul) în afară de autorul epistolelor 2 și 3 Ioan. Aceste două scrisori sunt redactate în același stil

1165

1166

Apocalipsa

ca și 1 Ioan și corespund foarte adecvat cu simplitatea și vocabularul regăsite în evanghelia lui Ioan.

Dacă dovezile externe citate mai sus sunt atât de puternice, *dovezile interne* nu sunt tot atât de clare. Vocabularul, stilul cărții, redactat într-o elină mai neșlefuită, „semitică”

(conținând chiar unele expresii pe care gramaticienii le-ar numi „solecisme”), precum și topica frazei i-au convins pe mulți că persoana care a scris Apocalipsa nu poate fi una și aceeași care a redactat evanghelia după Ioan.

Dar aceste diferențe pot fi explicate, nefiind lipsite de o contrapondere de asemănări între cele două cărți.

De pildă, unii acceptă ca dată a apariției *Apocalipsei* anii 50 sau 60 (sub domnia lui Claudius sau Nero), în ideea că Ioan și-a

redactat *evangelia* mult mai târziu,' prin anii 90, după ce, între timp, își va fi perfecționat cunoștințele de greacă. Dar aceasta nu este neapărat soluția corectă. Se prea poate ca Ioan să fi folosit un secretar în cazul evangheliei, pe când pe insula Patmos, unde fusese exilat, a fost absolut singur. (Doctrina inspirației nu este afectată în nici un fel, întrucât Dumnezeu se folosește de stilul individual al scriitorului, nu de un stil generalizat al tuturor cărților Bibliei.)

Temele generale ale luminii și întinericului se găsesc atât în Evanghelia lui Ioan, cât și în Apocalipsa. Termeni ca „Miel”, „a birui”, „cuvânt”, „adevărat”, „ape vii” și alții tind să stabilească o punte de legătură între cele două cărți. În plus, atât Ioan 19:37, cât și Apocalipsa 1:7 citează textul de la Zaharia 12:10, dar *nu* folosesc termenul echivalent cu „străpuns” găsit în Septuaginta, ci un alt termen tradus prin „străpuns”.¹

Un alt motiv pentru care există deosebiri de vocabular și stil între evanghelia lui Ioan și Apocalipsa constă în însăși deosebirea foarte mare dintre ele sub aspectul a două genuri separate de literatură pe care le reprezintă. În plus, multitudinea de expresii ebraice din Apocalipsa provine din faptul că face atât de dese referiri la VT.

În concluzie, concepția tradițională conform căreia Apostolul Ioan, fiul lui Zebedei și fratele lui Iacov, a scris Apocalipsa are o puternică temelie istorică iar problemele existente pot fi explicate fără să se respingă paternitatea lui asupra cărții de față.

II). Data

Unii preferă o dată timpurie a apariției

Apocalipsei, fie în anii 50, fie către sfârșitul anilor 60. Cum s-a arătat, aceasta se face din încercarea de a explica stilul mai puțin evoluat al Apocalipsei. De asemenea, unii cred că „666” (13:18) ar fi fost o prezicere cu privire la Nero,² despre care unii au crezut că va învia din morți. Aceste lucruri ar fi în măsură să sugereze o dată timpurie a apariției cărții. Faptul că lucrul acesta nu s-a întâmplat nu a afectat acceptarea cărții. (Poate că asta sugerează că a fost scrisă mult *mai târziu* decât vremea lui Nero.)

Părinții bisericii indică concret ultima parte a domniei lui Domițian (circa anul 96) ca timp când Ioan s-a aflat pe insula Patmos, unde a primit Revelația. Întrucât aceasta este o concepție timpurie, bineinformată și larg-răspândită între creștinii ortodocși [drept-credincioși], avem toate motivele s-o

acceptăm.

IV. Temele și spectrul

O cheie simplă a înțelegerii cărții Apocalipsa este de a ne da seama că este împărțită în trei părți principale. Capitolul 1 descrie o vedenie în care Ioan L-a văzut pe Cristos înveșmântat ca Judecător și stând în mijlocul celor șapte biserici. Capitolele 2 și 3 se ocupă de epoca bisericii în care trăim actualmente. Restul de nouăsprezece capitole se ocupă de evenimentele viitoare, cu care se va încheia era bisericii. Am putea împărți cartea după cum urmează:

1. *Lucrurile pe care le-a văzut Ioan*, adică vedenia lui Cristos ca Judecător al bisericilor.

2. *Lucrurile care sunt*: o schiță a perioadei bisericii de la moartea apostolilor până în vremea când Cristos își va lua sfînții în cer (cap. 2 și 3).

3. *Lucrurile care vor avea loc după aceasta*: o schiță a evenimentelor viitoare de la Răpirea sfinților la Starea Eternă (capitolele 4-22). Un mod lesnicios de a memora conținutul acestei secțiuni, a treia, este reținând cele ce urmează:

a. Capitolele 4 la 19 descriu Marea Strâmtorare, perioada de șapte ani în care Dumnezeu va judeca națiunea necredincioasă Israel și pe Neamurile necredincioase. Aceste judecăți sunt descrise prin următoarele metafore:

(1) Șapte peceti.

(2) Șapte trâmbițe.

(3) Șapte potire.

b. Capitolele 20-22 se ocupă cu A doua venire a lui Cristos, împărăția Sa pe

Apocalipsa

1167

pământ, Judecata de la Marele Tron Alb și Starea Eternă. În perioada Marii Strâmtorări, pecetea a șaptea conține cele șapte trâmbițe. De asemenea, trâmbița a șaptea conține cele șapte potire ale judecăților. Astfel Perioada Tribulației ar putea fi prezentată sub forma următoarei diagrame:

PECEȚI

I 234567

TRÂMBIȚE 1234567

POTIRE

1234567

Parantezele din cadrul cărții

Diagrama de mai sus ne oferă firul principal al gândirii ce

străbate cartea Apocalipsa. Dar, pe măsură ce înaintăm pe firul narațiunii, întâlnim frecvente întreruperi, care-i fac posibilă prezentarea către cititor a unor mari personalități și evenimente din perioada Marii Strâmtoări. Unii scriitori le-au numit „paranteze” sau „intercalări”. Iată câteva dintre paranteze:

1. Cei 144.000 de sfinți evrei pecetluiți (7:1-8).
2. Credincioșii dintre Neamuri care aparțin acestei perioade (7:9-17).
3. Îngerul tare cu cârticica (cap. 10).
4. Cei doi martori (11:3-12).
5. Israel și balaurul (cap. 12).
6. Cele două fiare (cap. 13).
7. Cei 144.000 cu Cristos pe Muntele Sion (14:1-5).
8. Îngerul cu evanghelia veșnică (14:6,7).
9. Anunțul preliminar al căderii Babilonului (14:8).
10. Avertismentul adresat închinătorilor fiarei (14:9-12).
11. Secerișul și culesul viei (14:14-20).
12. Distrugerea Babilonului (17:1-19:3).

Simbolurile din carte

O mare parte a limbajului Apocalipsei este simbolic. Numerele, culorile, mineralele, giuvaierurile, fiarele, stelele și sfeșnicele sunt folosite cu toate pentru a reprezenta persoane, lucruri sau adevăruri.

Din fericire unele din aceste simboluri sunt clar explicate chiar în cuprinsul cărții. De pildă, cele șapte stele sunt îngerii celor șapte biserici (1:20); marele balaur este Diavolul sau Satan (12:9). Indicii despre seșisul altor simboluri se găsesc în alte părți ale Bibliei. Cele patru ființe vii (4:6) sunt aproape identice cu cele patru ființe vii din Ezechiel 1:5-14. La Ezechiel 10:20 ele sunt identificate ca heruvimi. Leopardul, ursul și leul (13:2) ne amintesc de Daniel 7, unde aceste fiare sălbatice se referă la imperii mondiale: Grecia, Persia și Babilonul. Alte simboluri, nu par să fie clar explicate în Scripturi, ceea ce înseamnă că va trebui să fim cu foarte mare băgare de seamă când vom încerca să le deslușim sensul.

Spectru] cărții

Studiind Apocalipsa, ca în cazul oricărui studiu al Bibliei, trebuie să avem mereu în vedere distincția dintre biserică și Israel. Biserica este un popor ceresc, binecuvântată cu binecuvântări spirituale și chemată să se împărtășească din gloria lui Cristos, ca Mireasă a Lui. Israel este poporul

străvechi și pământesc al lui Dumnezeu, căruia Dumnezeu i-a făgăduit țara Israel și o împărăție pământească literală sub domnia lui Mesia. Biserica adevărată este menționată în primele trei capitole, dar n-o mai întâlnim până la Nunta Mielului, din capitolul 19:6-10. Perioada Marii Strâmtorări (4:1-19:5) are un caracter primordial evreiesc.

Înainte de a încheia această Introducere, e bine să recunoaștem că nu toți creștinii interpretează cartea Apocalipsei în maniera schițată mai sus. Unii cred că această carte s-a împlinit integral în perioada primară a istoriei bisericii. Alții susțin că Apocalipsa ne prezintă o imagine continuă a epocii bisericii, din vremea lui Ioan până la sfârșit. Pentru toți copiii lui Dumnezeu, cartea Apocalipsei ne învață nebunia de a trăi pentru lucruri care vor trece în curând. Totodată ea ne îndeamnă să mărturisim celor care pier și ne încurajează să așteptăm în răbdare întoarcerea Domnului. Pentru necredincios, cartea Apocalipsa este o gravă atenționare cu privire la groaznica pierzare care îi așteaptă pe toți cei care îl resping pe Mântuitorul.

SCHIȚA CĂRȚII

I. LUCRURILE PE CARE LE-A VĂZUT IOAN (Cap. 1)

A. Titlul și salutul (1:1-8)

B. Vedenia în care L-a văzut pe Cristos în roba de Judecător (1:9-20)

1168

Apocalipsa

II. LUCRURILE CARE SUNT: SCRISORILE DE LA DOMNUL NOSTRU (Capitolele 2, 3)

A. Către Efes (2:1-7)

B. Către Smirna (2:8-11)

C. Către Pergam (2:12-17)

D. Către Tiatira (2:18-29)

E. Către Sardis (3:1-6)

F. Către Filadelfia (3:7-13)

G. Către Laodiceea (3:14-22)

III. LUCRURILE CARE VOR AVEA LOC DUPĂ ACEEA (Cap. 4-22)

A. Vedenia Tronului lui Dumnezeu {Cap. 4)

B. Mielul și cartea pecetluită cu șapte peceti (Cap. 5)

C. Deschiderea celor șase peceti (Cap. 6)

D. Cei mântuiți în timpul Marii Strâmtorări (Cap. 7)

E. A șaptea pecete și începutul celor șapte trâmbițe (Cap. 8,

9)

F. îngerul tare și cărticica (Cap. 10)

G. Cei doi martori (11:1-14)

H. A șaptea trâmbiță (11:15-19)

I. Figurile cheie din Marea Strâmtoare (Cap. 12-15)

J. Judecățile din cadrul celor șapte potire (Cap. 16)

K. Căderea Babilonului cel mare (Cap. 17, 18)

L. Venirea lui Cristos și împărăția Sa Milenară (19:1-20:9)

M. Judecarea lui Satan și a tuturor necredincioșilor (20:10-15)

N. Cerul nou și pământul nou (21:1-22:5)

O. Avertismente, mângâieri, invitații și benedicții de încheiere (22:6-21)

Comentariu

I. LUCRURILE PE CARE LE-A

VĂZUT IOAN (Cap. 1) A. Titlul și salutul (1:1-8)

1:1, 2 Primul verset anunță tema cărții, respectiv **lucrurile care trebuie să se întâmple în curând**. Cartea Apocalipsei este în principal o derulare a viitorului. Această **descoperire** a evenimentelor viitoare l-a fost dată de Dumnezeu lui **Isus Cristos**. La rândul Lui, Domnul Isus a încredințat-o **îngerului Său** iar îngerul a făcut-o cunoscut **robului Său Ioan**. Scopul urmărit de Ioan în redactarea Cărții a fost de a împărtăși informațiile acestea cu **robii** Domnului, adică cu toți credincioșii adevărați. Făcând așa, Ioan **a mărturisit despre cuvântul** profetic pe care **Dumnezeu** i 1-a vestit **și... mărturia** pe care a depus-o **Isus Cristos**. Pe scurt, Ioan a mărturisit despre **toate lucrurile pe care le-a văzut** în vedeniile sale cerești.

1:3 E limpede că Dumnezeu a rânduit ca această Carte să fie citită în biserică, deoarece a făgăduit o binecuvântare specială celui **care citește** cu voce tare această carte și tuturor celor din adunare **care ascultă** această carte și o pun la inimă.

Timpul împlinirii profețiilor era **aproape**. **1:4** Ioan adresează cartea **celor șapte biserici** situat în provincia romană **Asia**. A-ceastă provincie se afla în Asia Mică, pe teritoriul actual al Turciei. Mai întâi, Ioan le dorește acestor biserici **har... și pace**. **Harul** înseamnă favoarea nemeritată a lui Dumnezeu și tăria de care avem nevoie în viața de credință cotidiană. **Pacea** este calmul ce rezultă din acest har, care îl învrednicește pe credincios să înfrunte prigoane, dureri și chiar moartea. Se spune că harul și pacea provin de la Sfânta Treime. Ele vin **de la Isus Cristos, martorul credincios, Cel întâi-născut din**

morți, Stăpânitorul regilor pământului. E limpede că aici este descris Dumnezeu Fiul. El este **martorul** vrednic de încredere. Ca **întâi-născut din morți**, El este Primul care a înviat **din morți**, Cel care nu va mai muri și Cel care deține locul de onoare și pre-eminență între toți cei ce sunt înviați din morți ca să se bucure de viața veșnică. El mai este și **Stăpânitorul** peste toți **regii** pământești. După acest salut inițial, Ioan așterne în scris omagiul de laudă pe care îl aduce Domnului Isus. Mai întâi, îl numește pe Mântuito-

Apocalipsa

1169

rul Cel **care ne-a iubit** (*ne iubește*, în textul marginal¹), **și ne-a spălat de păcatele noastre în sângele Său**. Observați timpurile gramaticale utilizate: *ne iubește* — timpul prezent, acțiune continuă; **ne-a spălat** — timpul trecut, lucrare încheiată. Observați și topica: El *ne iubește* și, într-adevăr, **ne-a iubit** cu mult înainte de a ne fi spălat. Apoi observați și prețul plătit de El: **sângele Său**. Dacă ne facem sinceri o auto-evaluare, vom fi obligați să mărturisim că prețul a fost prea mare. Căci nu meritam să fim spălați cu un preț atât de exorbitant.

1:6 Dragostea Sa nu s-a mărginit la spălarea noastră, deși putea foarte bine s-o facă. El ne-a făcut o împărăție (textul marginal din NKJV) **și preoți pentru Dumnezeu Său și Tatăl**. Iar ca **preoți** sfinți, noi aducem jertfe spirituale lui Dumnezeu: persoana noastră, avutul nostru, lauda noastră și slujirea noastră. Ca **preoți** regali, noi vestim excelențele Celui care ne-a chemat din întuneric la lumina Sa minunată. Dacă vom medita la această minunată dragoste, vom ajunge îndată la concluzia că El este vrednic de toată **slava**, onoarea, închinarea și lauda pe care I le putem aduce din plin. Și El este vrednic să aibă toată **puterea (stăpânirea)** asupra vieții noastre, asupra bisericii, lumii și întregului univers. **Amin.**

1:7 Acest binecuvântat **vine** din nou pe pământ în care de **nori**. Venirea Lui nu va fi nici locală, nici invizibilă, pentru că **orice ochi îl va vedea** (cf. Mat. 24:29, 30). Oamenii care s-au făcut vinovați de răstignirea Sa vor rămâne înmărmuriți. De fapt, **toate semințiile pământului vor** fi cuprinse de jale **din pricina** faptului că El vine să-Și judece vrăjmașii și să-Și întemeieze împărăția. Credincioșii nu sunt cuprinși de jale la venirea Sa, ci spun: „**Amin. Vino, Doamne Isuse!**”

1:8 Acum intervine o schimbare de vorbitor. Domnul Isus Se

prezintă pe Sine ca fiind **Alfa și Omega** (prima și ultima literă din alfabetul grec), **începutul și Sfârșitul**.⁴ El străbate timpul și eternitatea, epuizând vocabularul superlativelor. El este izvorul și țelul creației. El este Cel care a început și va sfârși programul divin în lume. El **este și a fost și va veni**, etem în ființa Sa iar ca putere: **Cel Atotputernic**.

B. Vedenia în care L-a văzut pe Cristos în roba de Judecător (1:9-20)

1:9 Vorbitorul este din nou **Ioan**, care se prezintă drept **fratele și pătaș** al tuturor credincioșilor **la necaz, la împărăție și la răbdarea lui Isus Cristos**. El leagă aici **necazul**, cu perseverența (**răbdarea**) și cu **împărăția**. Tot așa le-a legat și Pavel la Fapte 14:22 când i-a îndemnat pe sfinți să „rămână în credință,... spunând «Prin multe necazuri trebuie să intrăm în împărăția lui Dumnezeu.»" Ioan era acum în închisoare **pe insula** Patmos din Marea Egee, din pricina loialității sale față de **cuvântul lui Dumnezeu și față de mărturia lui Isus Cristos**. Dar temnița a devenit anticamera cerului, în care el a primit vedeniile privitoare la slavă și judecată.

1:10 Ioan **era în Duhul**, adică umbla într-o părtășie neumbrită cu El, fiind astfel în postura de a putea primi comunicații divine. Asta ne amintește că pentru ca cineva să audă, trebuie să fie aproape. „Secretul Domnului este cu cei care se tem de El" (Ps. 25:14). Faptul s-a petrecut **în ziua Domnului**, adică în prima zi a săptămânii, ziua în care a avut loc învierea lui Cristos, ziua în care S-a arătat după aceea de două ori ucenicilor Săi și ziua în care a coborât Duhul, la Rusalii. Ucenicii s-au adunat să frângă pâinea în Ziua Domnului iar Pavel i-a îndrumat pe corinteni să facă o colectă în prima zi a săptămânii. Unii cred că Ioan se referă la timpul judecății despre care scrie în această carte, dar sintagma este foarte diferită în original.⁵

Deodată Ioan **a auzit în spatele** lui cu claritatea, volumul și tonul **unei trâmbițe**.

1:11, 12 Era Isus, care l-a îndrumat să **scrie într-o carte** ceea ce avea să **vadă și s-o trimită celor șapte biserici**. întorcându-se să-L vadă pe Vorbitor, Ioan **a văzut șapte sfeșnice de aur**, fiecare având o bază, o tulpină verticală și lampa de deasupra, ce ardea cu untdelemn.

1:13 Persoana **din mijlocul celor șapte sfeșnice** a fost **Unul ca Fiul Omului**. Nu era nimic între El și **sfeșnicele**

individuale, nici o agenție, nici o ierarhie, nici o organizație. Fiecare biserică era autonomă. Descriindu-L pe Domnul, McConkey spune:

Duhul scotocește prin tărâmul naturii ca să găsească simbolurile care ar putea transmite cât de cât minților noastre încețoșate și mărginite gloria, splendoarea și maiestatea Acestuia Care vine. Care este Cristosul Revelației.⁶

Haina Lui exterioară era o mantie lungă de judecător. **Brâul de aur** cu care era

1170

Apocalipsa

încins la piept simbolizează neprihănirea și credincioșia cu care judecă El (vezi Isa. 11:5).

1:14 Capul și părul Lui erau albe ca lâna, întruchipând eternitatea Sa, ca Cel Bătrân de Zile (Dan. 7:9), precum și înțelepciunea și curăția judecăților Sale. **Ochii Lui, ca para focului** ne sugerează cunoașterea perfectă, capacitatea infailibilă de a pătrunde în miezul lucrurilor și ființelor și o forță de a scruta, de a cerceta până în străfunduri, de care nu te poți ascunde.

1:15 Picioarele Domnului erau ca bronzul strălucitor, arzând într-un cuptor. Întrucât bronzul este prezentat în Scriptură ca tip al judecății, aceste cuvinte vin în sprijinul părerii că aici se are în vedere, în principal, *funcția judiciară* a Domnului Isus. **Glasul Lui** era ca vuietul valurilor mării sau ca o cădere de apă în munți, maiestuos și cutremurător.

1:16 El ținea în mâna Lui dreaptă șapte stele, indicând stăpânire, putere, control și onoare. **Din gura Lui ieșea o sabie ascuțită cu două tăișuri**, cum este Cuvântul lui Dumnezeu (Ev. 4:12). Aici se referă la verdictele de o mare acuitate și acuratețe pe care le emite El cu privire la ai Săi, așa cum reiese din scrisorile adresate celor șapte biserici. **Fața Lui era ca soarele când strălucește în puterea Lui** la amiază, relevând splendoarea uimitoare și gloria transcendentă a Dumnezeirii Sale.

Combinând toate aceste gânduri, îl vedem pe Cristos în toate perfecțiunile Sale, fiind suprem calificat să judece cele șapte biserici. Mai târziu în cuprinsul acestei cărți El îi va judeca pe dușmanii Lui, dar judecata trebuie să înceapă de la casa lui Dumnezeu" (1 Pet. 4:17). Observați însă că în fiecare caz judecata îmbracă altă formă. Bisericile sunt judecate cu scopul de a le curăți și răsplăti, pe când lumea este judecată pentru a

fi pedepsită.

1:17 La vederea Judecătorului, Ioan s-a prosternut **la picioarele Lui**, ca **mort**, dar Domnul L-a reanimat, descoperindu-Se pe Sine ca **Cel dintâi și Cel de pe urmă**, acesta fiind un titlu al lui Iehova (Isa. 44:6; 48:12).

1:18 Judecătorul este Cel Viu, care a **fost mort** dar acum este **viu în vecii vecilor**, ținând **cheile Hadesului și ale Morții**, având control asupra amândurora și putând în mod unic să învie din morți. **Hades** reprezintă aici sufletul iar **Moartea** trupul. Când moare cineva, sufletul este în **Hades**, denumire prin care este descrisă starea de dezmembrare, de dezlipire de trup (în românește: „locuința morților”, n.tr.). Iar trupul se duce în mormânt. Pentru credincios starea dezmembrată este tot una cu aceea de aflare în prezența Domnului. La înviere, sufletul este reunit cu trupul glorificat și răpit (înălțat în văzduh), fiind dus în casa Tatălui.

1:19 Ioan trebuie să **scrie lucrurile pe care le-a văzut** (cap. 1); **lucrurile care sunt** (cap. 2, 3); **și lucrurile care vor fi după aceasta** (cap. 4-22). Aici ne este prezentată schița generală a cărții.

1:20 Domnul i-a explicat apoi lui Ioan sensul ascuns **al celor șapte stele și șapte sfeșnice de aur. Stelele** au reprezentat **îngerii** sau solii **celor șapte biserici**, pe când **sfeșnicele** au reprezentat **cele șapte biserici** propriu-zise.

S-au oferit diverse explicații pentru **îngerii**. Unii afirmă că au fost ființe îngerești care au reprezentat bisericile, după cum îngerii reprezintă națiuni (Dan. 10:13, 20, 21). Alții spun că au fost episcopi (sau pastori) ai bisericilor (explicație ce nu are însă temei biblic). Alții afirmă că au fost soli umani care au preluat de la Ioan, din insula Patmos, scrisorile, expediindu-le bisericilor individuale. În greacă același termen (*angelos*) înseamnă și înger, și sol, dar în această carte figurează cu pregnanță primul înțeles.

Deși scrisorile au fost adresate unor **îngerii**, conținutul lor privea, în mod sigur, pe toți cei din cadrul bisericilor.

Sfeșnicele au fost purtătoare de lumină — o emblemă adecvată a **bisericilor** locale, având menirea de a răspândi lumină de la Dumnezeu în mijlocul întunericului acestei lumi.

II. LUCRURILE CARE SUNT: SCRISORILE DE LA DOMNUL NOSTRU (Capitolele 2, 3) în capitolele 2 și 3, avem scrisorile individuale adresate celor șapte biserici din Asia. Scrisorile pot fi aplicate în cel puțin trei modalități: Mai

întâi, ele descriu condițiile existente în mod veridic în *cele șapte biserici locale* din vremea când scria Ioan aceste rânduri. În al doilea rând, ele oferă o imagine a creștinătății pe pământ *în oricare moment* al istoriei. Trăsăturile întâlnite în aceste scrisori au existat, cel puțin parțial, în fiecare veac de la [coborârea Duhului Sfânt la] Rusalii și până în prezent. în

Apocalipsa

1171

această privință, scrisorile conțin remarcabile asemănări cu cele șapte parabole de la Matei 13. În fine, scrisorile prezintă o *avanpremieră consecutivă* a istoriei creștinătății, fiecare din cele șapte biserici reprezentând o perioadă distinctă. Tendința generală a lucrurilor este însă mersul în jos, spre deteriorare. Mulți cred că primele trei scrisori sunt consecutive, iar că ultimele patru sunt simultane, mergând până la Răpire.

Conform acestei concepții, epocile în care poate fi împărțită în general istoria bisericii ar fi următoarele:

Efes: Biserica primului veac a fost, în general, vrednică de laudă, dar deja la această dată își părăsise dragostea dintâi.

Smirna: Biserica situată între primul și al patrulea veac, care a suferit persecuții sub domnia împăraților romani.

Pergam: În timpul veacului al patrulea și al cincilea, creștinismul a fost recunoscut ca religie oficială, sub patronajul lui Constantin.

Tiatira: Din secolul al șaselea până în al cincisprezecelea, biserica romano-catolică a deținut, în mare măsură, controlul asupra creștinătății, până când a fost zguduită de Reformă, în răsarit, a domniei bisericii ortodoxe.

Sardis: Secolele al șaisprezecelea și al șaptesprezecelea constituie perioada imediat următoare Reformei. Lumina Reformei în început curând, să pălească.

Filadelfia: În veacurile al optsprezecelea și al nouăsprezecelea au existat multe reforme și mari mișcări misionare.

Laodiceea: Biserica zilelor de pe urmă este înfățișată drept căldicică și apostată. Este biserica liberalismului și a ecumenismului.

Există asemănări în structura scrisorilor. De pildă, fiecare începe cu salutul adresat unei biserici individuale; fiecare II prezintă pe Domnul Isus într-un rol deosebit de adecvat pentru acea biserică particulară; fiecare arată că El cunoaște faptele bisericii respective (prin cuvântul: „Știu”). Cuvinte de elogiu le sunt adresate tuturor bisericilor, cu excepția Laodiceii; de

asemenea, cuvinte de mustrare tututor, în afară de Smirna și Filadelfia. Fiecăreia i se adresează un îndemn special, să asculte ce spune Duhul și în fiecare este inclusă o făgăduință specială, pentru cel care biruiește.

Fiecare biserică își are caracterul distinct. Phillips le-a atribuit următoarele

titluri, care exprimă trăsăturile dominante: *Efes*, biserica fără dragoste; *Smirna*, biserica persecutată; *Pergam*, biserica prea îngăduitoare; *Tiatira*, biserica ce face compromisuri; *Sardis*, biserica ce dormitează; *Filadelfia*, biserica cu prilejuri; și *Laodiceea*, biserica ce se complăce. Walvoord descrie problemele lor în termenii următori: (1) pe cale de a-și pierde dragostea dintâi; (2) se teme de suferință; (3) abateri doctrinare; (4) abateri morale; (5) mortăciune spirituală; (6) nu se ține tare; și (7) stare de căldicel.⁷

A. Către Efes (2:1-7)

2:1 Domnul Se prezintă **bisericii din Efes** drept **Cel care ține cele șapte stele în mâna Lui cea dreaptă și Cel care umblă prin mijlocul celor șapte sfeșnice de aur.**

Majoritatea descrierilor pe care le face Domnul în aceste scrisori sunt similare cu ceea ce găsim în capitolul 1.

2:2 Biserica aceasta se remarcă prin **faptele** ei îmbelșugate, prin **munca** ei plină de ardoare și prin răbdarea cu care îndura. Nu tolera **răul** în mijlocul ei. Avea capacitatea de a discerne apostolii falși, purtându-se în consecință cu ei.

2:3, 4 Pentru Numele lui Cristos a suferit încercări și strâmțorări cu **răbdare** și n-a obosit. Dar tragedia Efesului a constatat în faptul că și-a părăsit dragostea dintâi. Flacăra afecțiunii ei s-a stins. Entuziasmul viguros din primele zile s-a evaporat. Creștinii puteau privi îndărăt la zilele când dragostea lor de mireasă pentru Cristos înflorește caldă, plină și liberă. Ei continuau să fie sănătoși în doctrină și activi în slujire, dar din toată închinarea și slujirea lor lipsea adevărata motivație.

2:5 Lor li se spune să-și aducă aminte de zilele bune de la începutul credinței lor, să se pocăiască de diminuarea dragostei lor dintâi și să repete slujirea lor devotată de care au dat dovadă la începutul vieții lor creștine. Altfel El va lua sfeșnicul de la Efes, adică adunarea își va înceta existența, mărturia ei stingându-se.

2:6 Un alt elogiu îi este adus acestei biserici pentru ura nutrită față de **faptele Nicolaiților**. Nu putem ști cu siguranță cine erau aceștia. Unii cred că au fost adepții liderului religios

Nicolas. Alții scot în evidență semnificația numelui: „dregător asupra laicilor” și văd în aceasta o referire la apariția sistemului cleric.

2:7 Cei care au urechi de auzit cuvântul lui Dumnezeu sunt îndemnați să asculte

1172

Apocalipsa

ceea ce Duhul zice bisericilor.

Apoi i se oferă o promisiune celui care va birui. În general, un biruitor în NT este unul care crede că Isus Cristos este Fiul lui Dumnezeu (1 Ioan 5:5), cu alte cuvinte, un credincios adevărat. Credința lui îl învrednicește să biruie lumea cu toate ispitele și ademenirile ei. Poate că în fiecare din scrisori cuvântul are un gând suplimentar, legat de condiția proprie fiecărei biserici. Astfel un biruitor la Efes era cel care demonstra autenticitatea credinței sale, pocăindu-se după ce s-a depărtat de dragostea sa dintâi. Toți aceștia **vor... mânca din pomul vieții, care este în mijlocul Raiului lui Dumnezeu.** Asta nu presupune că ei sunt mântuiți prin faptul că biruie, ci că biruința lor demonstrează realitatea experienței convertirii lor. Singurul mod în care sunt mântuiți oamenii este prin credința în Cristos. Toți cei care sunt mântuiți vor **mânca din pomul vieții**, adică vor intra în viața veșnică, în toată plinătatea ei, în cer. Efes este folosit adesea ca punct de reper al condiției bisericii la scurtă vreme după moartea apostolilor.

B. Către Smirna (2:8-11)

2:8 Smirna înseamnă *mir* sau *amărăciune*. Aici Cristos Se prezintă ca **Cel dintâi și Cel de pe urmă, care a fost mort și a înviat.** Descrierea va fi fost deosebit de mângâietoare pentru eei ce erau confrunțați cu pericolul morții, zi de zi.

2:9 Dând dovadă de o deosebită tandrețe, Domnul le spune sfinților Săi ce sufereau că știe în amănunt **necazul** lor.

Judecând doar după aparențe, ei păreau a fi **săraci**, dar în ce privește lucrurile spirituale, ei erau **bogați**. După cum s-a exprimat Charles. Stanley: „Era o deosebită onoare să fii în apropierea Lui sau ca Cel care nu avea unde să-și plece capul. Eu am învățat următorul lucru: Isus este în special părtașul slujitorilor Săi săraci.”

Sfinții din Smirna erau atacați cu înverșunare de iudei. Istoricii ne spun, de pildă, despre râvna cu care acești iudei au căutat să dea o mână de ajutor la martiriul lui Policarp. Ca **iudei**, ei se pretindeau a fi poporul ales al lui Dumnezeu, dar prin

comportarea lor hulitoare demonstau că erau **o sinagogă a Satanei**.

2:10 Creștinii nu trebuie să se teamă de nici unul din aceste lucruri pe care le vor suferi. Unii dintre ei vor fi aruncați în temniță și puși la încercare printr-un necaz de zece zile. Această perioadă de timp se poate referi fie la **zece zile**, fie la **zece** persecuții distincte sub domnia împăraților romani care l-au precedat pe Constantin; sau [poate.fi](#) o referire la cei **zece** ani de persecuții din timpul domniei lui Dioclețian.

Credincioșii sunt îndemnați să fie credincioși până la moarte, adică mai bine să moară, decât să renunțe la credința lor în Cristos. Ei vor primi cununa vieții, o răsplată deosebită acordată martirilor.

2:11 Din nou ascultătorul atent este încurajat să asculte glasul Duhului. Celui care va birui i se promite scutirea de moartea a doua. Aici biruitorul este cel care dovedește realitatea credinței sale prin faptul că preferă să meargă în cer cu conștiința curată, decât să rămână pe acest pământ, cu o conștiință rea. El nu va fi afectat de moartea a doua, adică pierzarea de care vor avea parte toți necredincioșii (20:6, 14).

C. Către Pergam (2:12-17)

2:12 Pergam (sau Pergamum) înseamnă *turn înalt* sau *căsătorit de-a binelea*. Această scrisoare II prezintă pe Domnul ca Cel **care are sabia ascuțită cu două tăișuri** — Cuvântul lui Dumnezeu (Ev. 4:12), cu care îi va judeca El pe răufăcătorii din adunare (vezi v. 16).

2:13 Pergam era sediul asiatic al cultu-lului închinării la împărat, de unde și denumirea de **tron al Satanei**. În pofida păgânismului în mijlocul căruia trăia, biserica a rămas loială lui Cristos, chiar dacă unul din membrii săi, **Antipa**, a murit moarte de martir din pricina mărturiei sale cu privire la Domnul Isus. Este primul din Asia despre care se știe că a murit pentru că a refuzat să se închine împăratului.

2:14, 15 Dar Domnul este nevoit să mustre biserica aceasta pentru că a permis unor oameni cu învățături străine să rămână în rândurile ei. Aceștia erau cei care susțineau doctrina lui Balaam și a Nicolaiților. Doctrina lui Balaam aproba consumul lucrurilor închinare idolilor și imoralitatea sexuală. De asemenea se referă la practica de a predica pentru câștig bănesc, ca angajat (Num. 22-25; 31).

Doctrina Nicolaiților nu este precizată. Mulți învățați ai

Bibliei consideră că aceștia erau libertinii, conform cărora cei aflați sub har ar fi fost liberi să practice idolatria și păcatele sexuale.

Apocalipsa

1173

Dr. C. I. Scofield leagă însă această doctrină de apariția sistemului cleric:

Este doctrina care susține că Dumnezeu ar fi instituit un ordin special al „clerului” sau al preoților, distinct de cel al „laicilor” sau „mirenilor”. Termenul este format din două cuvinte grecești, *niko*, cuceritor sau biruitor, și *laos*, popor. Noul Testament nu cunoaște însă nimic despre așa-numitul „cleric”, și încă și mai puțin despre preot, afară doar de faptul că toți fiii lui Dumnezeu din cadrul actualei dispensații sunt: „o preoție sfântă”. În biserica apostolică existau următoarele funcții: bătrânii (sau episcopii; „presbiterii”) și diaconii; iar darurile erau: a-postolii, prorocii, evangheliștii, pastorii și învățătorii (Ef. 4:11). Aceștia s-ar fi putut sau nu să fie bătrânii sau diaconii. Dar către sfârșitul perioadei apostolice a ieșit o dispoziție prin care li se aroga doar bătrânilor autoritatea de a administra rânduielile și, în general, de a se constitui într-o clasă situată între Dumnezeu și popor; ei erau Nicolaiții. Veți observa că ceea ce erau „fapte” la Efes sau către sfârșitul perioadei apostolice, devenise cu două sute de ani mai târziu „o doctrină” la Pergam sau în perioada lui Constantin.^{1*}

2:16 Credincioșii adevărați sunt chemați să se pocăiască. Dacă se vor pocăi, e de presupus că îi vor exclude pe învățătorii răi din mijlocul lor. Altminteri, Domnul însuși va lupta împotriva acestor oameni răi.

2:17 Sfinții ascultători trebuie să asculte ce le spune Duhul bisericilor. Celui care va birui i se va da mana ascunsă și o piatră albă. Biruitorul de la Pergam ar putea fi copilul lui Dumnezeu care refuză să tolereze învățătura rea din cadrul bisericii locale. Dar ce sunt: mana ascunsă și piatra albă?

Mana este un tip care îl reprezintă chiar pe Cristos, vorbindu-ne de hrana cerească, în contrast cu alimentele oferite idolilor <v. 14). **Mana ascunsă** ar putea fi „b scumpă și tainică părășie cu El însuși, trăită în slava Celui care a suferit aici pe pământ.” Piatra albă a fost explicată în mai multe moduri. A fost considerată un semn de achitare la procese. A fost de asemenea un simbol al victoriei la întrecerile sportive. A fost o expresie de bun venit dată de gazdă unui oaspete. Din context

rezultă clar că a fost o răsplată dată de Domniul celui care a biruit, exprimând aprobarea de către El a acelei persoane. Alford spune că **numele nou** indică acceptarea de către Dumnezeu și un titlu de glorie.

Din punct de vedere istoric, această biserică reprezintă probabil timpul imediat următor vremii lui Constantin, când între biserică și stat a interveni un „mariaj”. Mii de oameni au devenit creștini doar cu numele iar biserica a tolerat practici păgâne în mijlocul ei.

D. Către Tiatira (2:18-29)

2:18 Numele **Tiatira** înseamnă *jertfă perpetuă* sau *ofrandă continuă*. În această scrisoare Fiul lui Dumnezeu este văzut ca având **ochii ca para focului** iar **picioarele ca bronzul strălucitor**. Ochii ne sugerează privirea pătrunzătoare iar picioarele de bronz anunță amenințarea judecății.

2:19 Biserica se remarcă în mai multe privințe. Nu-i lipseau **faptele** bune, **dragostea**, **slujirea**, **credința** și îndurarea cu răbdare. În realitate, faptele ei creșteau la număr, nefiind în declin.

2:20 Dar o doctrină necurată fusese tolerată în sânul adunării, consecința fiind faptul că **imoralitatea** și idolatria au ajuns să fie practicate în mijlocul ei. Biserica permisesse unei **prorocite** auto-proclamate, pe nume **Izabela**⁴ să-i conducă pe slujitorii lui Dumnezeu la păcat. După cum Izabela din VT stricase poporul lui Dumnezeu prin desfrâu și idolatrie, tot așa această femeie propovăduia că este permis creștinilor să se angajeze în aceste practici, fără ca prin aceasta ei să păcătuiască. Poate că îi încuraja pe credincioși să-ntre în breslele din Tiatira, chiar dacă prin asta ei trebuiau să dea cinste zeului sau zeiței acestei bresle, participând la festivitățile în cadrul cărora se aduceau alimente jertfite idolilor. Negreșit ea își justifica acest act de compromis cu lumea pe temeiul faptului că asta ar fi adus propășire cauzei bisericii.

2:21-23 Pentru că ea a refuzat să se pocăiască, Domnul avea să o arunce bolnavă la pat, dându-i un mare necaz, în locul poftelor ei. Iar cei care comiteau adulter cu ea aveau să fie aruncați într-un pat de mare necaz și moarte, dacă nu se lepădau de ea și nu se desprindeau din faptele ei. Atunci toate bisericile vor ști că Domnul veghează și că răsplătește după faptele omului. Există probabil o profetesă în came și oase la Tiatira pe nume Izabela. Dar cercetătorii Bibliei mai văd aici o referire la apariția unui sistem bisericesc fals, în care predomi-

nă adorația icoanelor, vânzarea de indulgențe și absolvirea dată de preoți pentru păcate cum ar fi desfrâul.

1174

Apocalipsa

2:24,25 Mai era însă o rămășiță credincioasă la Tiatira (**tuturor celorlalți din Tiatira care nu aveți învățatura aceasta**)

și care nu fuseseră inițiați în doctrinele și ritualurile secrete ale Izabelei, cunoscute îndeobște sub denumirea de „**adâncimile Satanei**”. Nici o altă sarcină de responsabilitate nu a fost așezată pe umerii lor, decât să se țină cu tărie de adevăr, până la Venirea lui Cristos.

2:26-28 Cel care va birui la Tiatira este credinciosul adevărat care continuă să facă cu statornicie faptele prin care demonstrează că este cu adevărat creștin. Răsplata lui va fi domnia împreună cu Cristos în timpul Mileniului. El va primi autoritate asupra națiunilor și le va păstori cu un toiag de fier. Orice păcat și orice răzvrătire vor fi pedepsite sever și imediat. Domnul a promis că-i va da biruitorului **steaua de dimineață**. Domnul Isus este Steaua luminoasă de dimineață (22:16). După cum **steaua de dimineață** se ivește pe ceruri înainte de răsăritul soarelui, tot așa și Cristos Se va arăta ca Steaua de dimineață pentru a-Și răpi biserica la cer înainte de a se arăta Soarele Neprihănirii ca să domnească pe pământ (1 Tes. 4:13-18; Mal. 4:2). Astfel biruitorului i se promite că va avea parte de Răpire. El nu câștigă acest lucru prin faptele sale, ci prin fapte demonstrează realitatea credinței sale. Pentru că este cu adevărat convertit, va primi **steaua de dimineață**.

2:29 în aceasta și în cele trei scrisori care urmează formula „**Cine are urechi să audă...**” apare după enunțarea promisiunii, iar nu înaintea ei, ceea ce ar putea însemna că de acum încolo numai cei care biruiesc au, probabil, urechi ca să audă ce le spune Duhul bisericilor.

E. Către Sardis (3:1-6)

3:1 Sardis înseamnă *cei care scapă* sau *renovare*. Domnul Se descopere pe Sine drept Cel **care are cele șapte Duhuri ale lui Dumnezeu și cele șapte stele**. În puterea Duhului Sfânt deține El controlul asupra bisericilor și solilor lor. Sardis era o biserică marcată de o mărturie lipsită de viață. Avea reputația de adunare creștină, dar, în cea mai mare parte, nu făcea altceva decât să execute mecanic o rutină zilnică, nea-vând în interior o viață spirituală pulsantă și nestrălucind de prezența

supranaturalului.

3:2, 3 Domnul a chemat-o la o nouă râvnă și un nou efort de a **întări** puținul care îi mai rămăsese pentru El, întrucât și acesta dădea semne de stingere. Oamenii au inițiat adesea lucrări pentru Dumnezeu, fără să le fi și dus la bun sfârșit. Cristos i-a avertizat să se țină strâns de depozitul sacru de adevăr și să se pocăiască de starea în care se găseau: „pe moarte”. Dacă nu se trezeau, El avea să vină pe neașteptate la ei ca să-i judece.

3:4 Chiar și la Sardis mai era o rămășiță care nu și-a pierdut mărturia creștină. Acești credincioși care nu-și întinaseră hainele cu spiritul lumesc aveau să umble cu Cristos îmbrăcați în alb.

3:5 Ei erau biruatorii, ale căror fapte neprihănite îi scoteau în evidență ca credincioși adevărați. Hainele lor albe vorbesc despre neprihănirea din viața lor. Pentru că erau evident creștini, numele lor nu vor fi șterse din **Cartea Vieții**. Unii cred că în **Cartea Vieții** se află numele tuturor celor care au primit viață *fizică*. Conform acestei teorii, cei care demonstrează prin viața lor că s-au născut cu adevărat din nou nu vor fi șterși din această carte, pe când, toți ceilalți se deduce de aici că vor fi șterși.

Alții văd această carte ca pe un registru al tuturor celor care au viață *spirituală*. Lor li se promite că numele lor nu vor fi șterse, adică, faptul că nu-și vor pierde niciodată mântuirea. Conform acestei teorii, faptul că unele nume vor fi șterse nu necesită ca și celelalte să fie șterse.

Datorită învățăturii constante a Scripturii, de la un capăt la altul, conform căreia mântuirea este prin har, nu prin fapte, și datorită afirmațiilor clare conform cărora credinciosul adevărat este sigur pe veci de mântuirea sa (Ioan 3:16; 5:24; 10:27-29), versetul 5 nu poate să însemne că un copil al lui Dumnezeu ar putea să-și piardă vreodată mântuirea.

Domnul nostru adaugă promisiunea că va **mărturisi numele** biruatorilor **înaintea Tatălui** Său și a **îngerilor** din cer.

3:6 Din nou, oamenii sunt chemați să asculte acest avertisment solemn față de pericolul de a face o declarație religioasă de mărturisire, fără să fi fost însă născuți cu adevărat din nou. Adunarea din Sardis este văzută adesea ca o întruchipare a perioadei imediat următoare Reformei, când biserica a devenit formală, ritualistică, lumească și politică. Bisericile protestante de stat din Europa și din coloniile americane s-au situat în frun-

tea acestui curent de îndepărtare de la linia normală a bisericii.

Apocalipsa

1175

F. Către Filadelfia (3:7-13)

3:7 Filadelfia înseamnă *iubirea de frați*. Acestei biserici Domnul i se înfățișează drept **Cel Sfânt, Cel Adevărat, Cel care are cheia lui David, Cel care deschide și nimeni nu va închide, Cel care închide și nimeni nu va deschide.**

Cu alte cuvinte, El are puterea administrativă și controlul necontestat:

Ușa deschisă pe care sinagoga iudaică și cultele păgâne nu au reușit s-o închidă este prilejul dăruit de Dumnezeu de a-L predica pe Cristos tuturor celor dispuși să asculte. Cheia lui David este o aluzie din Vechiul Testament la absoluta suveranitate a lui Dumnezeu de a deschide uși și de a închide guri. Vezi Isaia 22:22.¹⁰

3:8 Adunarea din Filadelfia a primit numai cuvinte de laudă din partea Domnului. Sfinții fuseseră credincioși. Ei dăduseră dovadă de râvnă pentru **fapte** bune. În slăbiciunea lor omenească, ei s-au încrezut în Domnul. În consecință, ei au putut să păstreze adevărul, trăindu-l în chip practic în viața lor. Ei nu au tăgăduit Numele lui Cristos. Prin urmare, El le va pune înaintea o ușă deschisă de prilejuri, pe care nimeni nu va putea s-o închidă.

3:9 Acei **iudei** autoprocamați care li se împotriviseră atât de vehement vor fi smeriți în fața acestor credincioși simpli. Cei care s-au pretins a fi poporul ales al lui Dumnezeu, fiind în realitate o **sinagogă a Satanei**, aveau să fie obligați să recunoască că disprețuiții de creștini erau, de fapt, turma aleasă.

3:10 Pentru că filadelfienii au păstrat adevărul lui Dumnezeu, trăindu-l înaintea oamenilor. Domnul îi va păzi de ceasul încercării, care stă să se abată peste toți cei ce locuiesc pe pământ. Este promisiunea că vor fi scutiți de Marea Strâmtorare descrisă în capitolele 6-19. Observați că ei vor fi păziți de **ceasul încercării**, adică de întreaga perioadă. De asemenea, ei vor fi păziți *afară din* această perioadă (*ek* în originalul grec), iar nu în mijlocul acestei perioade. (Deci nu vor fi lăsați să treacă prin ea, n.tr.)

„Cei care locuiesc pe pământ” este un termen tehnic, însemnând cei care își fac locuința pe pământ, „oameni ai lumii

care-și au partea în viața de acum" (Ps. 17:14b).

3:11 Venirea lui Cristos este așezată înaintea sfinților ca motivație pentru ca ei să îndure cu statornicie. Ei nu trebuie să lase pe nimeni să le răpească acea **cunună** a biruitorilor, când ea este atât de aproape de ei.

3:12 Biruitorul va fi făcut **un stâlp** în sanctuarul dinăuntru al lui **Dumnezeu**. Indiferent ce alte sensuri ar putea avea aceste cuvinte, un lucru e clar că e vorba de tărie, onoare și siguranță veșnică. Cel care va birui la această categorie nu va părăsi nicicând acest loc de siguranță și bucurie. Biruitorul va avea scrise pe el trei nume: **Numele... lui Dumnezeu... numele Noului Ierusalim care se coboară din cer de la Dumnezeu** și **numele nou** al Domnului Isus. El va fi astfel identificat ca aparținând tuturor celor trei.

3:13 Cine are urechi să asculte mesajul dat de **Duhul bisericilor**.

Biserica din Filadelfia este considerată adesea un simbol al marii treziri evanghelice din veacul al optsprezecelea și începutul veacului al nouăsprezecelea, al recuperării adevărului cu privire la biserică și venirea lui Cristos și al unei mari campanii mondiale de misionarism. Deși creștinii s-au bucurat de un grad real de refacere în această perioadă, totuși Satan a făcut un efort concertat de a strecura în biserică aluatul lega-lismului, ritualismului și al raționalismului.

G. Către Laodiceea (3:14-22)

3:14 Numele **Laodiceea** înseamnă fie *poporul guvernând*, fie *judecata poporului*. Domnul Isus Se numește pe Sine **Amin, Martorul credincios și adevărat, începutul creației lui Dumnezeu**. Ca **Amin**, El este întruchiparea credincioșiei și adevărului, Cel care garantează și împlinește făgăduințele lui Dumnezeu. El mai este și originatorul **creației lui Dumnezeu**, atât a celei materiale, cât și a celei spirituale. Sintagma: „**începutul creației lui Dumnezeu**” nu înseamnă că El a fost prima Persoană creată, căci El niciodată nu a fost creat. Mai degrabă, înseamnă că El a început toată **creația**. Nu se spune că El ar fi *avut* vreun început, ci că El *este începutul*. El este *originea creației lui Dumnezeu*. Și El este preeminent deasupra întregii creații.

3:15-17 Biserica din Laodiceea nu era **nici rece, nici fierbinte**, ci **căldică** într-un mod bolnăvicios. Domnul ar fi preferat ca ea să fie extremă, fie în indiferență, fie în râvnă. Dar nici vorbă. Ea era destul de **căldică** pentru a-i înșela pe

oameni, amă-gindu-i să creadă că era o biserică a lui Dumnezeu și de un **călcicel** atât de dezgustător încât I-a produs greață Celui Atotpu-

1176

Apocalipsa

ternic. Mai mult, biserica era caracterizată de mândrie, ingnoranță, suficiență și complacere.

3:18 Oamenii au fost sfătuiți să cumpere de la Domnul **aur curățit în foc**. Asta ar putea însemna neprihănire divină, care nu se cumpără cu bani (Isa. 55:1), ci se primește în dar prin credința în Domnul Isus. Sau ar putea însemna credința autentică, care, atunci când este încercată în **foc**, are ca urmare laudă, onoare și glorie la descoperirea lui Isus Cristos {1 Pet. 1:7).

De asemenea oamenii au fost sfătuiți să cumpere **haine albe** adică neprihănirea de ordin practic pentru viața cotidiană. Ei trebuie să-și ungă ochii cu alifie, adică să dobândească o viziune spirituală prin luminarea pe care o produce Duhul Sfânt. Sfatul acesta a fost deosebit de adecvat, întrucât Laodiceea era cunoscută ca centru bancar, textil și medical — în special pentru alifia sa de ochi.

3:19 Dragostea Domnului pentru biserică se vede și din faptul că o mustră și o disciplinează. Dacă nu l-ar fi păsat, atunci n-ar fi făcut acest lucru. Însă cu o duioșie îndelungată, El cheamă această biserică nominală să fie plină de râvnă și să se pocăiască.

3:20 în versetele de încheiere, avem ceea ce Scofield a numit: „locul și atitudinea lui Cristos la sfârșitul epocii bisericii”. El este în afara bisericii declarate, bătând politicienii la ușă și invitând persoane individuale (iar nu mase de oameni, ca pe vremuri) să părăsească biserica apostată, pentru a avea părtășie cu El. Trench comentează pe această temă:

Fiecare om este stăpânul casei inimii lui, care este fortăreața sa. El este cel care trebuie să-i deschidă Domnului porțile. El are trista prerogativă și jalnicul privilegiu de a refuza să-1 deschidă. Dar dacă va refuza, își va periclita cu orbire propria sa binecuvântare, devenind un mizerabil cuceritor."

3:21 Biruitorului i se promite că se va împărtăși din slava tronului lui Cristos și va domni cu El pe pământ în timpul Mileniului. Cei care îl urmează în umiliarea Sa, în respingerea Sa și în suferința Sa îl vor urma și în slava Sa.

3:22 Apoi, pentru ultima oară, ascultătorul este sfătuit solemn

să asculte de glasul Duhului.

Indiferent de interpretarea pe care o

dăm cărții Apocalipsa, este un fapt de netăgăduit că biserica Laodiceea prezintă o imagine vie a epocii în care trăim. Traiul luxos și huzurul abundă pretutindeni, în timp ce suflete mor din lipsa vestirii evangheliei. Creștinii poartă cununi, în loc de o cruce. Noi ne consumăm mai mult pentru sport, politică sau televiziune, decât pentru Cristos. Nu părem să fim conștienți de nevoi spirituale, nu tânjim după o adevărată trezire spirituală. Energiile noastre și tot ce avem mai de preț sunt consacrate lumii afacerilor, după care, ceea ce a mai rămas din cariera noastră irosită este închinat Mântuitorului. Ne străduim să satisfacem cerințele trupului nostru, care peste câțiva ani se va întoarce în țărână. Acumulăm lucruri, în loc să renunțăm la ele; ne strângem comori pe pământ, iar nu în cer. Atitudinea generală este: „Copiii lui Dumnezeu merită tot ce e mai bun, mai de calitate. Căci dacă nu am grijă eu însumi de mine, cine să aibă grijă de mine? Să ne avântăm în lume iar Domnului să-I dăm serile noastre libere.” Aceasta este starea noastră în ajunul venirii lui Cristos.

III. LUCRURILE CARE VOR AVEA LOC DUPĂ ACEASTA

(Cap. 4-22) Am ajuns acum la ultima din cele trei mari secțiuni în care se împarte cartea Apocalipsa. Primele trei capitole au descris Epoca Bisericii, din vremea apostolilor pâriă la Răpire. Începând din acest capitol, tema este:

„Lucrurile care trebuie să aibă loc după aceasta”.

Există o indiscutabilă falie între capitolele 3 și 4. Din acest punct biserica nu mai este menționată niciodată pe pământ. Ce s-a întâmplat cu ea? Noi credem că a fost dusă în cer de Domnul la sfârșitul capitolului 3. După ce sfinții au fost strămutați în cer, Domnul își va relua relațiile cu națiunea Israel. Atunci va începe Tribulația sau Marea Strâmtorare — perioada de șapte ani în care Domnul se va ocupa de poporul Israel în legătură cu respingerea de către el a lui Mesia. Cei care se întorc la Cristos în timpul Tribulației vor fi mântuiți, intrând apoi în glorioasa împărăție de pe pământ, pe când cei care 11 vor respinge vor fi nimiciți.

Un număr mare de evrei se vor întoarce în țara Israel, în necredință, la începutul Tribulației (Ez. 26:24, 25). Puterea mondială a Romei va încheia un tratat cu israelie-nii, garantându-le libertatea de închinare

Apocalipsa

1177

(Dan. 9:27). De fapt, primii trei ani și jumătate din Marea Strâmtorare vor fi relativ blânzi. Domnul Isus a descris acești ani la Matei 24:4-14.

La mijlocul Marii Strâmtorări va fi așezată o imagine în templul de la Ierusalim și oamenilor li se va ordona să se închine acestui chip, în caz contrar fiind omorâți (Mat. 24; 15). Acesta va fi semnalul începutului Marii Strâmtorări, al Necazului lui Iacob, o perioadă de suferințe cum lumea n-a mai cunoscut și nu va mai cunoaște niciodată (Mat. 24:21).

Capitolul 4 ne introduce în începutul Tribulației. Prima scenă se desfășoară în cer, unde lui Ioan i se dăruiește o vedenie a slavei lui Dumnezeu. Domnul le-a dat de multe ori vedenii ale slavei Sale profeților, înainte de a le îngădui să prezică viitorul (Isa. 6; Ez. 1). În capitolul 1, Ioan a văzut gloria lui Cristos înainte de a i se fi îngăduit să consemneze istoria viitoare a bisericii. Acum i se acordă o vedenie a lui Dumnezeu, înainte de a afla judecățile ce vor fi turnate peste Israelul necredincios și peste Neamuri.

A. Vedenia Tronului lui Dumnezeu (Cap. 4)

4:1 Glasul care-1 invită pe Ioan în cer este glasul lui Cristos (cf. v. 10-20). Mulți cercetători ai Bibliei cred că pătrunderea lui Ioan în cer este o imagine simbolică a luării, în acest moment, a bisericii de pe pământ, ca să fie cu Domnul (1 Tes. 4:13-18; 1 Cor. 15:51-53). Domnul Isus promite că-i va arăta lui Ioan lucrurile care trebuie să se întâmple după aceasta.

Cuvintele acestea sunt similare cu ultima parte a versetului 1:19 și sprijină folosirea acelui verset pentru redarea schemei cărții.

4:2, 3 Duhul Sfânt îl acaparează pe Ioan în mod special, permițându-i să vadă imediat pe Dumnezeul cel veșnic stând pe tronul Său, în maiestate și splendoare.

Unii, luându-se după majoritatea manuscriselor, omit cuvintele: „**Și Cel care stătea pe el avea**”, făcând astfel ca **iaspis** și **sardiu** să se refere la **tron**, mai degrabă decât la Domnul. Dar aceste pietre de mare preț ar putea de asemenea să-L descrie pe Domnul. În platoșa marelui preot iaspisul îl reprezenta pe Ruben, întâiul născut al lui Iacob, iar sardiul îl reprezenta pe Benjamin, ultimul său născut. Numele Ruben înseamnă „Iată, un fiu” iar Benjamin înseamnă „fiul dreptei mele”. Walvoord vede cele două pietre drept incluzând în ele toate celelalte pietre,

descriindu-i pe toți copiii lui Dumnezeu iar Persoana de pe tron drept Dumnezeu, în relație cu poporul Israel.¹²

Curcubeul, în cazul acesta, după câte se pare, un arc de lumină verde **ca o piatră de smarald**, este angajamentul pe care Și 1-a luat Dumnezeu că își va respecta legă-mintele, în pofda judecăților care vor veni.

4:4 Nu putem afirma cu certitudine cine sunt **cei douăzeci și patru de bătrâni**. Ei sunt interpretați fie ca ființe îngerești, fie ca răscumpărați din VT și din NT, fie ca sfinți exclusiv din NT. Faptul că poartă coroane și sunt întronați sugerează că sunt sfinți care au fost judecați și răsplătiți.

4:5 Este limpede că **tronul** de aici este unul de judecată, cu groaznice **fulgere, glasuri și tunete**. Cele **șapte făclii de foc** reprezintă Duhul Sfânt în plinătatea ' și maiestatea Sa. Nu există decât un singur Duh al lui Dumnezeu, dar cifra șapte reprezintă perfecțiunea și completețea.

4:6 Marea sticloasă ca de cristal ne spune că tronul este situat într-un loc ce nu este tulburat de agitațiile și perturbațiile acestei lumi sau de opoziția celor răi, care sunt ca o mare agitată.

La tron erau patru făpturi vii, pline de ochi în față și în spate — ceea ce denotă claritate, lățime și adâncime de viziune.

4:7, 8 E greu să identificăm cele patru făpturi vii. Tot ce putem spune cu certitudine este că sunt ființe create, pentru că se închină lui Dumnezeu. Ele par a fi o combinație între heruvimii din Ezechiel 10 și serafimii din Isaia 6. Versetul 7 descrie heruvimii iar versetul 8 îi înfățișează pe serafimi. Aceste ființe îngerești sunt păzitori ai tronului lui Dumnezeu. Heruvimii par să fie asociați cu judecata arzătoare iar serafimii cu purificarea arzătoare.

Descrierea din versetul 7 este paralelă cu modul în care este prezentat Cristos în evanghelii:

leu — Matei — Rege; **vițel** sau bou — Marcu — Slujitor; **om** — Luca — Fiul Omului; **vultur** — Ioan — Fiul lui Dumnezeu.

Făpturile vii cântă neîncetat despre sfințenia și eternitatea lui Dumnezeu. Majoritatea manuscriselor redau aici cuvântul **sfânt** de nouă ori, aceasta fiind o puternică trăsătură trinitariană.

4:9, 10 Ori de câte ori făpturile vii se închină Celui de pe tron.... cei douăzeci și

1178

Apocalipsa

patru de bătrâni se prostern, se **închină** Dumnezeului Celui

viu **și își aruncă cununile înaintea tronului.**

4:11 închinarea lor este o recunoaștere a faptului că Domnul este vrednic de glorie și onoare și putere, pentru că El a creat toate lucrurile și prin voia Lui există.

Vedenia pregătește pentru noi ceea ce va urma. Dumnezeu este văzut ca Dregător Atotputernic al universului, stând pe tronul gloriei Sale, înconjurat de făpturi care I se închină, gata să trimită judecata asupra pământului.

B. Mielul și cartea pecetluită cu șapte peceti (Cap. 5)

5:1 Dumnezeu este văzut ținând în mâna dreaptă o carte pecetluită cu șapte peceti. Cartea (sulul) conține lista judecăților care trebuie să se abată asupra pământului, înainte de a-Și întemeia Domnul Isus împărăția.

5:2, 3 Un înger puternic lansează un apel, ca cineva vrednic să deschidă cartea și să-i rupă pecetile, una câte una. Nimeni, nici din cer, nici de pe pământ, nici de sub pământ nu s-a găsit calificat să desfășoare sulul sau să-l citească. Nici un înger, nici un om, nici un demon nu are înțelepciunea și cunoștința de a executa judecata.

5:4 Ioan a plâns cu amar când s-a părut că nimeni nu fusese găsit vrednic. Să fi însemnat asta oare că relele comise pe pământ vor rămâne neîndreptate, că cei neprihăniți nu vor fi răzbunați niciodată, că cei răi vor rămâne nepedepsiți? Să fi însemnat oare că împărăția nu va veni deoarece necesara curățire a pământului urma să fie zădărnicită?

5:5 Unul din bătrâni 1-a mângâiat pe Ioan cu vestea bună că **Leul din seminția lui Iuda, Rădăcina** (Creatorul și Progenito-rul) **lui David** a fost calificat **să deschidă cartea**, să-i rupă **pecetile** și astfel să dezlege judecățile. Isus este calificat să fie Judecătorul, prin nemărginita Sa înțelepciune, prin decret divin (Ioan 5:22, 27), prin calitățile Sale personale superlative și prin lucrarea Sa de la Calvar.

În Apocalipsa Domnul nostru este prezentat atât ca Miel, cât și ca Leu. Ca Miel al lui Dumnezeu, El este Cel jertfit, purtând și luând păcatele lumii. Ca Leu, El este Judecătorul, pedepsindu-i pe dușmanii Lui. La prima Sa venire, El a fost Mielul. La a doua Sa venire, El va fi Leul.

5:6 Când Ioan a privit, a văzut tronul înconjurat de patru făpturi vii și de bătrâni. În mijloc stătea un Miel care arăta ca și când ar fi fost de curând înjunghiat. Mielul avea șapte coarne (semnificând atotputernicia) și șapte

ochi (atotștiința). Faptul că are cele șapte Duhuri ale lui Dumnezeu ne amintește că Domnul Isus a fost înzestrat cu măsura deplină a Duhului Sfânt (Ioan 3:34b). **Cele șapte Duhuri ale lui Dumnezeu trimise pe tot pământul** sugerează atotputernicia.

5:7, 8 De îndată ce Mielul **a luat cartea din mâna** lui Dumnezeu Tatăl, **făpturile vii și bătrânii** s-au proștemut **înaintea Mielului. Fiecare avea o harpă și potire de aur**, reprezentând **rugăciunile sfinților**, probabil rugăciunile martirilor care strigau către Dumnezeu să le răzbune sângele (6:10). Deși aveau rugăciunile, nu se sugerează deloc că le-au prezentat lui Dumnezeu sau că au avut ceva de a face cu răspunsul la aceste rugăciuni.

5:9, 10 în cântarea lor nouă, ei îl aclamau pe Miel, ca fiind **vrednic** să execute judecata, datorită lucrării de ispășire săvârșită de El pe cruce. Se pune întrebarea dacă se includ și pe ei înșiși între cei răscumparați (**„ne-ai răscumpărat pentru Dumnezeu”**) sau dacă trebuie să acceptăm varianta din alte traduceri: „ai răscumpărat pentru Dumnezeu cu sângele Tău, oameni din orice seminție, de orice limbă, din orice popor și din orice neam”.¹³

Dar chiar mai mult decât răscumpărarea, Domnul i-a făcut pe credincioși **regi¹⁴ și preoți** ca să **I** se închine Lui, ca să mărturisească pentru **El** și să **domnească** împreună cu El peste **pământul** din timpul Mileniului.

5:11 Corul s-a mărit, pe măsură ce o mulțime de îngeri s-au alăturat făpturilor vii și bătrânilor, un cor de milioane, poate miliarde, toți participând la cântare, într-o armonie desăvârșită.

5:12 Omagiul adus de ei este cel pe care îl vor intona credincioșii de-a lungul întregii veșnicii. **„Vrednic este Mielul, care a fost înjunghiat, să primească: putere** — asupra vieții mele, asupra bisericii, lumii și universului;

bogății — tot argintul meu și aurul meu;

înțelepciune — tot ce este mai de preț în facultățile mele mentale;

tărie — tăria mea fizică, pentru slujirea Sa;

slavă — întreaga mea viață, consacrată

Apocalipsa

1179

slăvirii Lui;

binecuvântare" — toate puterile mele de a-L lăuda.

5:13 Acum muzica devine o simfonie bogată în cântări melodioase și armonioase. **Toate fapăturile care sunt în cer, pe pământ și sub pământ** se alătură, aducând veșnică **binecuvântare, cinste, slavă și stăpânire** lui Dumnezeu Tatăl și **Mielului**.

Versetul acesta e o paralelă a textului de la Filipeni 2:10 și 11, care subliniază că orice genunchi se va pleca la numele lui Isus și orice limbă îl va mărturisi ca Domn. Nu se menționează un timp anume, dar evident asta va fi după ce mântuiții vor fi fost înviați la viață veșnică și după ce nemântuiții vor fi fost înviați la judecată veșnică. Credincioșii îl vor fi recunoscut deja pe Isus ca Domn; necredincioșii vor fi atunci obligați să-L onoreze. Omagiul universal adus Tatălui și Fiului sunt o realitate sigură, un fapt asupra căruia nu există nici o îndoială.

5:14 Și acum finalul! Pe când **cele patru fapături vii** spun: „**Amin**”, **bătrânii** se aruncă jos și se închină Domnului întroat, **care trăiește în veci de veci**.

C. Deschiderea celor șase peceti (Cap. 6) 6:1, 2 Când **Mielul a rupt** prima pecete, **una din cele șapte fapături vii** a strigat cu glas tare: „Vino **să** vezi!”¹⁵ Drept răspuns, un călăreț, probabil Anticrist, purtând **un arc**, a venit pe **un cal alb...**

biruitor, hotărât să câștige. Asta ar putea reprezenta ceea ce s-a numit în vremea noastră „războiul rece”. **Arcul** prezintă pericolul războiului, dar nu se amintește nimic despre vreo săgeată. Poate că aici ar fi vorba, voalat, despre un război al rachetelor, întrucât arcul este o armă cu acțiune îndepărtată. Acest călăreț nu *provoacă* în realitate un război, care are loc abia după ce este luată de pe pământ a doua pecete de pace.

6:3, 4 A **doua fapătură vie** 1-a chemat pe al doilea călăreț să iasă în față. Acesta purta **o sabie mare** și călărea pe **un cal** de **un roșu aprins**. **Sabia** se folosește la lupta corp-la-corp. Astfel a doua pecete presupune armate invadatoare, angajate în lupte corp-la-corp. Al doilea călăreț ia **pacea de pe pământ**.

6:5, 6 într-un gest de ascultare față de **a treia fapătură vie**, un călăreț, ținând **un cântar**, a venit călare pe **un cal negru**.

Acesta reprezintă foametea, care urmează adesea unui război.

Un glas din mijlocul

celor patru fapături vii a anunțat că **grâul** și **orzul** se vindeau la prețuri prohibite. **Cântarul** s-a folosit pentru a cântări grânele raționalizate, fiind astfel un simbol al foametei. Sintagma:

„Să **nu vatămi untdelemnul și vinul!**” este dificilă. Unii spun că acestea au constituit hrana săracilor. Or, dacă erau alimente de bază, trebuiau protejate pentru a asigura supraviețuirea. Se pare însă că aici este vorba despre obiecte de lux ale bogaților. Căci istoria ne învață că până și în vremuri de foamete, bogații reușesc să-și asigure câteva obiecte de lux.

6:7, 8 A patra făptură vie a venit călare pe **un cal gălbui** avându-i de călăreți pe **Moartea și Hadesul**. **Moartea** este asociată cu trupul iar **Hadesul** cu duhul și sufletul. În urma războiului, foametei, ciumei și **fiarelor** sălbatice, **o pătrime din** locuitorii pământului sunt nimiciți. Poate am fi înclinați să credem că ciuma nu mai este un pericol, datorită rezolvării ei prin antibioticele din vremea noastră și medicamentele miraculoase. Dar marile maladii ucigătoare nu sunt cucerite, ci doar reduse la o stare latentă. Ele se pot răspândi în toată lumea, cu viteza avioanelor cu reacție, care le poartă la destinație.

6:9 Acum ni se face cunoștință cu primii martiri din perioada Marii Strâmțorări (Mat. 24:9), credincioșii iudei care au ieșit și au predicat evanghelia împărăției și care sunt **înjunghiați** acum pentru **mărturia** lor. **Sufletele** lor sunt **sub altar** în cer.

6:10 Ei strigă către **Domnul**¹⁶ suveran, să le **răzbune sângele**. Cum am arătat deja, „**cei care locuiesc pe pământ**” se referă la necredincioșii care se simt acasă la ei pe pământ.

6:11 Robe **albe** le sunt **date** martirilor, ca simbol al neprihănirii lor. Apoi li se spune să aștepte până se va împlini complementul final al martirilor din cadrul Tribulației.

6:12,13 Ruperea celei de-a șasea pecetei a adus groaznice convulsii în natură. **Un mare cutremur de pământ** a zguduit uscatul și marea iar cerurile stelare au intrat în perturbație. **Soarele** s-a întunecat iar **luna** s-a făcut roșie ca sângele. Stelele au căzut pe pământ ca niște smochine coapte, când smochinul este scuturat puternic.

6:14 **Cerul s-a îndepărtat** ca și când ar fi fost un sul de pergament înfășurat. **Toți munții și toate insulele s-au mișcat de la locurile lor** datorită unor perturbații uriașe.

6:15 Nu e de mirare că toate categoriile

1180

Apocalipsa

de oameni au fost cuprinse de panică. Recunoscând că Dumnezeu își varsă mânia, oamenii **s-au ascuns în peșteri și printre stâncile munților**.

6:16, 17 Ei ar fi preferat să fie zdrobiți de munții și de stâncile ce se rostogoleau, numai să nu îndure judecata lui Dumnezeu și **mânia Mielului**. Dar vai, e prea târziu, căci ei și-au dat seama că nimeni nu este în stare să se opună indignării Mielului.

D. Cei mântuiți în timpul Marii Strâmtorări (Cap. 7)

Capitolul 7 este intercalat între pecetea a șasea și a șaptea și ne prezintă două categorii importante de credincioși. Capitolul răspunde la întrebarea ridicată la sfârșitul capitolului 6: „Cine poate să stea în picioare?” Cei descriși în acest capitol vor sta, în sensul că vor fi cruțați, dându-li-se voie să intre în Mia de ani împreună cu Cristos.

7:1-4 Vedenia celor **patru îngeri stând la cele patru colțuri ale pământului**, ținând **cele patru vânturi ale pământului**, **ca să nu sufle pe pământ** înseamnă că o mare furtună stă se abată asupra lumii. Dar îngerilor li se spune să întârzie această groaznică nimicire până când **robilor lui Dumnezeu** li s-au **sigilat frunțile**. Douăsprezece mii de persoane din fiecare din cele douăsprezece seminții ale lui Israel sunt apoi pecetluite.

7:5-8 Cei 144.000 sunt, evident, credincioși evrei, iar nu membri ai vreunui cult deraiat de Neamuri, din secolul 20. Acești sfinți evrei sunt mântuiți la începutul Marii Strâmtorări. Pecetea de pe frunțile lor îi înseamnă, indicând că aparțin lui Dumnezeu și garantează că vor fi păstrați în viață în cei șapte ani ce vor veni.

Două seminții lipsesc din această listă: Efraim și Dan. Poate că ele au fost omise pentru că s-au situat în fruntea idolatriei. Unii cred că Anticrist va veni din seminția lui Dan (Gen. 49:17).

Semințiile lui **losif** și **Levi** sunt incluse pe listă, **losif** negreșit luând locul fiului său, Efraim.

7:9 Oamenii descriși în această secțiune sunt ne-evrei din toate națiunile, triburile, popoarele și limbile. Ei stau în picioare înaintea tronului și înaintea Mielului, îmbrăcați în haine albe (faptele neprihănite ale sfinților, 19:8), ținând în mână **ramuri de palmier**, care simbolizează victoria.

7:10 Acestea sunt Neamurile care vor fi salvate în timpul Marii Strâmtorări, prin

încrederea lor în Domnul Isus. În cântarea lor ei celebrează **mântuirea** și o atribuie Dumnezeului Jor și Mielului.

7:11, 12 îngerii... și bătrânii și cele patru făpturi vii li se alătură, închinându-I-se lui **Dumnezeu**, deși din lauda lor lipsește elementul răscumpărării. După cum s-a exprimat

compozitorul cântării: „îngerii niciodată nu au resimțit bucuria pe care o aduce mântuirea noastră." Dar ei înalță totuși laude către El, declarându-L vrednic de șapte forme distincte de **onoare**.

7:13, 14 Când unul din bătrâni l-a întrebat pe Ioan cine sunt acești oameni îmbrăcați în alb și de unde vin, Ioan a mărturisit că nu știe, dar că ar dori să știe. Atunci bătrânul i-a explicat că ei vin din necazul cel mare și că și-au spălat hainele și le-au albit în sângele Mielului. „Când vom sta față în față cu un mister inexplicabil," scrie F. B. Meyer, „ce mare mângâiere va fi să putem spune, cu credință perfectă: «Tu știi»". **7:15**

Bătrânul a explicat apoi în continuare locul lor actual și slujirea lor. Cercetătorii Bibliei nu sunt în acord cu privire la faptul dacă această mulțime de ne-evrei este văzută în cer sau pe pământul intrat în Mii de ani. Binecuvântările descrise sunt însă valabile, și într-un loc, și în altul. Dacă se are în vedere Mileniul, atunci tronul lui Dumnezeu și templul Său se referă la templul care se va afla la Ierusalim în timpul Erei împărăției (Ez. 40-44).

Observați binecuvântările prezentate: Perfectă apropiere:

Pentru aceasta sunt înaintea tronului lui Dumnezeu.

Perfectă slujire: **și-I slujesc zi și noapte în templul Său.**

Perfectă părtășie: **Cel ce stă pe tron va locui în mijlocul lor. 7:16** Perfectă satisfacție: **Nu vor mai flămânzi, nici nu vor mai înseta;**

Perfectă securitate: **nu-i va bate soarele, nici vreo arșiță; 7:17**

Perfectă călăuzire: **pentru că Mielul, care este în mijlocul tronului, va fi Păstorul lor și-i va călăuzi la izvoarele apelor vieții** (textul marginal al ediției NKJV) (precum și ediția Cornilescu din 1932, n.tr.)

Perfectă bucurie: **Dumnezeu va șterge orice lacrimă din ochii lor.**

E. A șaptea pecete și începutul celor șapte trâmbițe (Cap. 8, 9)

8:1 După intercalarea parantezei din **Apocalipsa**

1181

capitolul 7, în care am văzut două cete de sfinți din Marea Strâmțorare, ajungem acum la a **șaptea** și ultima **pecete**, introdusă printr-o înfricoșătoare tăcere de treizeci de minute în cer, care precede judecățile tot mai adânci.

8:2 Nu se menționează nici o judecată anumită când se rupe pecetea a șaptea. Firul narațiunii trece direct la cele șapte

judecăți ale trâmbițelor. De aici deducem că a șaptea pecete *constă din cele șapte trâmbițe.*

8:3, 4 îngerul din acest verset este interpretat adesea că ar fi Domnul Isus. El este numit îngerul lui Iehova în VT (Gen. 16:13; 31:11, 13; Jud. 6:22; Os. 12:3, 4). **Rugăciunile tuturor sfinților** se suie la Tatăl prin El (Ef. 2:18). **El ia tămâie multă ca s-o dea rugăciunilor tuturor sfinților pe altarul cel de aur dinaintea Tronului.** Tămâia relevă mireasma Persoanei și lucrării Sale. Până când ajung rugăciunile la Dumnezeu Tatăl, ele sunt desăvârșite, devenind fără nici un cusur și total eficace.

În contextul nostru, **rugăciunile** sunt ale acelor **sfinți** din Marea Strâmtorare care îl roagă pe Dumnezeu să-i pedepsească pe vrăjmașii lor, deși ordinea este valabilă în cazul oricărei rugăciuni.

8:5 Ca răspuns la rugăciunile lor, **îngerul... a aruncat** cărbuni aprinși **pe pământ**, provocând explozii zgomotoase, **tunete, fulgere și un cutremur de pământ.** După cum se exprimă H. B. Swete, „Rugăciunile sfinților se întorc pe pământ cu mânie.”¹⁷ Astfel judecățile celor șapte trâmbițe sunt introduse cu perturbații violente ale naturii.

8:6 Am ajuns acum la mijlocul Tribulației. Aceste judecăți ale trâmbițelor ne vor conduce la momentul în care Cristos va cobori pe pământ, își va nimici dușmanii și va inaugura împărăția Sa. Primele patru judecăți afectează mediul natural al omului; ultimele trei îl afectează pe om, ca atare. Mulți comentatori remarcă asemănarea dintre aceste plăgi și cele care au venit peste Egipt (Ex. 7-12).

8:7 Când a sunat primul înger din trâmbiță, a treia parte din pământ (textul marginal NKJV), copaci și iarbă au fost arse de grindină și foc amestecat cu sânge. Este cel mai nimerit să luăm aceste cuvinte în sens literal, ca o groaznică calamitate asupra regiunilor din care omul își obține cea mai mare cantitate a hranei sale.

8:8, 9 Ceva ca un munte mare aprins de foc a fost aruncat în mare, transformând a treia parte din mare în sânge,

distrugând a treia parte din fauna marină și nimicind **a treia parte din corăbii.** Aceasta nu numai că va diminua sursele locale de alimentare a omului cu alimente, ci va reduce și mijloacele sale de obținere a alimentelor din locuri îndepărate.

8:10, 11 Această a treia trâmbiță a semnalat căderea unei

stele mari aprinse ca o făclie.... numită Pelin, cauzând a treia parte din alimentarea cu apă să devină amară la izvorul ei. Se pare că apa amară a fost de asemenea otrăvită, întrucât mulți oameni au murit. Este dificil să identificăm Pelinul. Când trâmbița va răsună, aceste versete vor fi înțelese prea bine de locuitorii pământului. În studiul profetiei, este bine să ne amintim că există multe lucruri care nu vor fi desluite decât atunci când vor avea loc.

8:12 Se pare că soarele... luna și stelele vor fi deteriorate atât de tare încât vor da doar două treimi din lumina lor obișnuită. Aceasta a patra trâmbiță se aseamănă cu plaga întunericii din Egipt.

8:13 Un vultur (text marginal NKJV)^{IK} **zburând prin mijlocul cerului** va rosti de trei ori: „**Vai, vai, vai de cei care locuiesc pe pământ**, adică cei a căror direcție în viață este total lumească, ce se simt acasă pe pământ, ce nu sunt credincioși adevărați. Cele trei judecăți care au rămas se mai numesc și trei vaiuri, datorită efectului lor groaznic asupra oamenilor.

9:1, 2 Steaua căzută din cer ar putea fi un înger **căzut** sau chiar Satan însuși. El avea **cheia fântânii Adâncului** {*abys* în greacă). Aceasta este locuința demonilor. Când a deschis intrarea în abis, **s-a ridicat un fum, ca fumul unui cuptor mare**, învăluind peisajul în întuneric.

9:3, 4 Roiuri de **lăcuste** au ieșit din **fum**, fiind capabile de a produce dureri cumplite, ca înțepătura **scorpiilor**. Dar **puterea** lor a fost mărginită, interzicându-li-se să vatăme vegetația. Victimele lor au fost cei **care nu aveau pe frunte pecetea lui Dumnezeu**, adică toți cei ce erau necredincioși.

9:5, 6 Deși înțepătura lor nu a fost fatală, a produs **chinuri de cinci luni**. Durerea a fost atât de intensă, încât **oamenii** doreau **să moară**, dar moartea fugea de ei. Aceste lăcuste reprezintă probabil demoni, care, atunci când sunt eliberați din groapă, îi posedază pe oamenii nemântuiți. Această posedare demonică a cauzat cea mai intensă suferință fizică și chin mental, cum a fost în cazul legiunii de la Marcu 5:1-20.

1182

Apocalipsa

9:7 Descrierea **lăcustelor** are menirea de a crea impresia de cucerire și victorie. **Ca și caii pregătiți pentru bătălie**, ele constituiau o oștire cuceritoare. Purtând **un fel de cununi** ca de **aur**, lor li s-a dat autorizația de a stăpâni asupra vieții

oamenilor. Având fețe ca de oameni, ele erau creaturi inteligente.

9:8-10 Având părul ca al femeilor, ele au fost atrăgătoare și seducătoare. Cu dinții ca de leu, ele au fost feroce și pline de cruzime. Fiind blindate cu platoșe, era greu de atacat și distrus. Cu aripi ce făceau un zgomot mare, ele erau înfricoșătoare și demoralizatoare. Cozile ca de scorpii cu care erau înzestrate le dădeau posibilitatea de a tortura fizic și mental. Puterea lor de a-i vătăma pe oameni timp de cinci luni a produs o suferință fără alinare.

9:11 Peste ele era ca împărat **îngerul Adâncului, al cărui nume în evreiește este Abaddon** (nimicire) **iar în grecește Apolion** (nemicitorul). Se crede că aceasta este o referire la Satan.

9:12 Primul din cele trei vaiuri a trecut. Dar cel mai groaznic este încă în viitor. Judecățile cresc în intensitate.

9:13-15 Menționarea **altarului de aur care este înaintea lui Dumnezeu** leagă judecata următoare de rugăciunile copiilor asupra ai lui Dumnezeu. Al șaselea trâmbi-țas eliberează **patru îngeri care sunt legați la fluviul cel mare Eufrat**. Acești patru îngeri, fiind probabil demoni, stătuseră pregătiți pentru momentul exact când vor merge și vor omori **a treia parte din omenire**.

9:16, 17 Pe urmele lor au venit **două¹⁹ sute de milioane** de călăreți pe cai cu **platoșe** ce erau **ca focul, hiacintul și pucioasa**. Capetele cailor erau ca ale leilor iar din gurile lor ieșea foc, fum și pucioasă (sulf).

9:18, 19 Aceștia trei: focul, fumul și pucioasa reprezintă trei plăgi care vor ucide o treime din oameni. Nu numai că acești cai vor ucide cu gurile lor, dar vor răni și cu cozile lor ca de șerpi.

Există multe întrebări fără răspuns în acest pasaj. Sunt cei patru îngeri din versetul 14 aceiași cu cei de la 7:1? Sunt călăreții oameni reali sau reprezintă demoni, boli sau alte forțe distructive? Ce sunt cele trei plăgi întruchipate aici prin **foc, fum** și sulf?

Este demn de remarcat că moartea este cauzată de cai, nu de călăreți. Un scriitor a

sugerat că marea armată de călăreți ar putea simboliza „o irezistibilă amăgire de la diavolul, venind din Răsărit.”

Hamilton Smith spune:

Cuvintele: „Puterea lor stă în gura lor” ar putea fi un indiciu al faptului că această amăgire va fi prezentată cu toată elocvența persuasivă a vorbirii. Dar în spatele amăgirii se află puterea Satanei, simbolizată prin cozile lor ca de șerpi.”

9:20, 21 Deși două treimi din oameni au supraviețuit acestor plăgi, ei tot nu s-au pocăit, ci au continuat să se închine la demoni și idoli făcuți de mâna omului, fără viață și neputincioși. Ei nu s-au lăsat de crimele lor, de vrăjitoriile lor (legate de droguri²¹), de imoralitatea sexuală și de hoțiile lor. Pedepsa și suferința nu pot schimba caracterul păcătosului; numai nașterea din nou îl poate schimba.

F. îngerul puternic și cârticica (Cap. 10, 11)

10:1 Ioan vede acum **un alt înger puternic, coborându-se din cer**. Descrierea i-a făcut pe mulți să creadă că El este Domnul Isus. El avea un **curcubeu** deasupra capului, semnul legământului lui Dumnezeu. **Fața lui era ca soarele**, exprimând slava dezvăluită. Iar **picioarele** erau ca niște **stâlpi de foc**, stâlpii întruchipând tăria iar focul judecata.

10:2 El ținea în mână o cârticită sau un sul, conținând fără îndoială lista judecăților ce urmau. Cu piciorul drept pe mare și cu piciorul stâng pe uscat, El a pretins dreptul Său de a stăpâni asupra lumii.

10:3-6 Când a strigat cu glas tare, au răsunat șapte tunete. Se pare că Ioan a înțeles mesajul tunetelor, dar când s-a pregătit să scrie, îngerul i-a interzis. Îngerul a jurat apoi pe Dumnezeu, Creatorul, că nu se va mai întârzia.

10:7 Taina lui Dumnezeu va fi împlinită în timpul trâmbiței a șaptea. **Taina lui Dumnezeu** are de a face cu planul lui Dumnezeu de a-i pedepsi pe toți răufăcătorii și de a inaugura împărăția Fiului Său.

10:8, 9 Lui Ioan i s-a poruncit să mănânce cârticica, adică s-o citească și să mediteze asupra judecăților consemnate în ea.

10:10 Cum a prezis îngerul, sulul a fost **dulce ca mierea în gura lui, dar amar în stomacul** lui. Pentru credincios, este dulce să citească despre hotărârea lui Dumnezeu

Apocalipsa

1183

de a-Și proslăvi Fiul, care a fost cândva răstignit. A fost dulce să citească despre timpul când relele pământului vor fi îndreptate. Dar mai este și amărăciune în legătură cu studiul profeției. Este amărăciunea judecății de sine, pe care o produc

Scripturile profetice. Este amărăciunea de a privi judecățile ce se vor abate curând peste iudaismul și creștinismul căzute în apostazie. Și apoi mai este amărăciune în trecerea în revistă a pierzării eterne de care vor avea parte toți cei care-L resping pe Mântuitorul.

G. Cei doi martori (11:1-14)

11:1, 2 Lui Ioan i s-a poruncit acum să măsoare templul și altarul și să numere închinătorii. Măsurătoarea pare să indice aici ideea de păstrare. El nu a avut voie să măsoare curtea Neamurilor, pentru că a-ceasta va fi călcată în picioare de națiuni timp de patruzeci și două de luni — adică ultima jumătate a perioadei Marii Strâmtorări (vezi Luca 21:24). Templul menționat aici este cel care va fi ridicat în timpul Tribulației. Actul numărării închinătorilor ar putea semnifica faptul că Dumnezeu va păstra o rămășiță de închinători pentru Sine. Altarul semnifică mijlocul prin care se vor apropia ei de El, adică, lucrarea lui Cristos de la Calvar.

11:3 Dumnezeu va ridica **doi martori** în timpul ultimei jumătăți a Marii Strâmtorări. Îmbrăcați în saci, un simbol al jalei, ei își vor ridica glasul împotriva păcatelor oamenilor și vor anunța indignarea lui Dumnezeu care va veni.

11:4 Cei doi martori sunt comparați cu **doi măslini** și cu **două sfeșnice**. Ca măslini, ei sunt umpluți cu Duhul (untdelemn). Ca sfeșnice, ei poartă mărturia adevărului lui Dumnezeu într-o perioadă de întuneric. (Pentru o paralelă cu textul din VT, vezi Zah. 4:2-14).

11:5 Timp de trei ani și jumătate, martorii sunt păziți în chip miraculos de vătămare. **Focul** ce iese **din gura lor** îi mistuie pe dușmanii lor și chiar tentativa de a-i vătăma se pedepsește cu moartea.

11:6 Ei au puterea de a aduce secetă pe pământ, de a transforma apa în sânge și de a lovi pământul cu plăgi. Nu este de mirare că au fost de obicei asociați cu Moise și Ilie. Puterea lor de a transforma apa în sânge și de a lovi pământul cu plăgi ne amintește de ce a făcut Moise în Egipt (Ex. 7:14-20; 8:1-12:29). Puterea lor asupra focului și a climei ne amintește de slujba

lui Ilie (1 Re. 17:1; 18:41-45; 2 Re. 1:9-12). McConkey spune în această privință:

Ei îi vor avertiza pe oamenii care vor veni în număr mare la templul Omului păcatului ca să i se închine. Ei îi vor atenționa că vremea triumfului său este scurtă; le vor atrage atenția că

va veni Isus, Care îl va distruge pe omul păcatului. Ii vor avertiza cu privire la pericolele pe care le va aduce Marea Strâmtorare, despre nevoia de a nu pune preț pe viețile ior când se va pune proba vieții și a morții; despre necesitatea de a nu se teme de cel care poate ucide doar trupul, dar de a se teme de Cel care poate ucide și trupul, și sufletul în iad; de splendoarea și apropierea Regelui și a împărăției Sale, după ce vor fi suferit o vreme; despre certitudinea faptului că dacă vor suferi cu El, vor și domni cu El; și despre pacea eternă, neprihăni-rea eternă și gloria eternă de care vor avea parte cei care îndură până la capăt, chiar dacă asta ar însemna martiraj în marele ceas al încercării, prin care treceau ei arunci. Într-adevăr, mare va fi mărturia lor din Carte."

11:7 Când își vor termina mărturia lor, fiara care se ridică din Adânc îi va

omorî. Acesta pare să fie același din 13:8 — capul imperiului roman reînviat.

11:8 Trupurile moarte ale martorilor vor zăcea pe strada Ierusalimului trei zile și jumătate. Ierusalimul este numit aici Sodo-ma, datorită mândriei sale, indulgenței sale, tihnei sale prospere și indiferenței față de nevoile altora (vezi Ez. 16:49). Și este numit Egipt datorită idolatriei, persecuțiilor sale și înrobirii sale de păcat și fărădelege.

11:9 Oamenii din toate națiunile privesc trupurile lor moarte, dar nu permit îngroparea lor — semn de mare sacrilegiu în aproape toate culturile.

11:10 Oamenii vor izbucni cuprinși de mare bucurie pentru că profețiile lor nepopulare au fost reduse la tăcere. Oamenii își vor da daruri unii altora, cam în același fel cum procedează la Crăciun. Singurii profeți îndrăgiți de oameni sunt cei morți!

11:11, 12 După trei zile și jumătate... Dumnezeu îi învie din morți, spre consternarea populației, ducându-i în cer în văzul dușmanilor Ion

11:13, 14 în același timp, Ierusalimul este zguduit de un mare cutremur de pământ, a zecea parte din oraș cade și sunt uciși șapte mii de oameni. Supraviețuitorii dau slavă lui Dumnezeu, dar nu în cadrul unei închinări autentice, ci, neavând încotro,

1184
Apocalipsa

recunosc puterea Sa. **Al doilea vai a trecut.**

Asta nu înseamnă că tot ce este cuprins între 9:13 și 11:13 face parte din vaiul al doilea. Dimpotrivă, capitolele 10 și 11:1-13

sunt o paranteză între **al doilea vai** (trâmbița a șasea) și **al treilea vai** (trâmbița a șaptea).

H. A șaptea trâmbiță (11:15-19)

11:15 Sunarea trâmbiței a șaptea indică faptul că Marea Strâmțorare s-a terminat și că a început domnia lui Cristos.

împărățiile²¹ lumii acesteia au ajuns ale Domnului nostru și ale Cristosului Său. Și El va domni în vecii vecilor!

11:16, 17 Căzând cu fețele în jos înaintea lui Dumnezeu, cei douăzeci și patru de bătrâni îi aduc mulțumiri pentru că Și-a asumat puterea Lui cea mare și Și-a inaugurat domnia.

11:18 Națiunile necredincioase sunt mâniate pe El, încercând să împiedice încoronarea Lui. Dar acum a venit timpul ca El să Se mânie pe ele, să-i judece pe cei care nu au viață spirituală și să-i nimicească pe nimicitori. Și a mai venit timpul ca Domnul să-i răsplătească pe ai Săi, profeți și oameni, mici și mari.

11:19 Dumnezeu nu Și-a uitat legământul încheiat cu poporul Său, Israel. Când templul lui Dumnezeu este deschis în cer, apare arca legământului Său, un simbol al faptului că tot ce a promis El Israelului se va împlini. Sunt **fulgere, glasuri, tunete, un cutremur de pământ și o mare grindină.**

I. Figurile cheie din Marea Strâmțorare (Cap. 12-15)

12:1 în cer s-a arătat un semn mare, adică o femeie îmbrăcată cu soarele, cu luna sub picioare și cu o cunună de douăsprezece stele pe cap. Femeia este Israelul. Soarele, luna și stelele descriu gloria și stăpânirea ce i s-au promis ei în viitoarea împărăție, după cum ele au înfățișat domnia finală a lui Iosif asupra tatălui, mamei și fraților săi {Gen. 37:9-11}.

12:2 Femeia este însărcinată, așteptând să dea naștere unui prunc. O mare parte din istoria Israelului este comprimată în aceste versete, fără să se indice că ar exista decalaje de timp între evenimente sau că evenimentele se desfășoară neapărat în ordine cronologică.

12:3 Un al doilea semn în cer este **un mare balaur roșu, având șapte capete, zece coarne și șapte diademe pe capete.**

Balaurul este Satan, dar întrucât descrierea este paralelă cu aceea a imperiului roman reînviat de la 13:1, s-ar putea să fie vorba de Satan în ipostaza de energizator al acelei puteri mondiale.

12:4,5 Cu o lovitură a cozii sale, balaurul trage după el a treia parte din stelele cerului și le aruncă pe pământ — referire

posibilă la un război în cer, care are loc la mijlocul Marii Strâmătorări și va duce la aruncarea pe pământ a îngerilor căzuți (v. 8, 9).

Balaurul este gata să sfâșie Copilul, de îndată ce se va naște El — profecie împlinită în încercarea lui Irod cel Mare, vasalul Romei, de a distruge pe Regele nou-născut al iudeilor. Copilul este evident Isus, destinat să domnească peste toate națiunile cu un toiag de fier. Cronica trece aici de la nașterea Sa la înălțarea Sa la cer.

12:6 Peste actuala eră a bisericii se trece în versetele 5 și 6. La mijlocul Marii Strâmătorări, o porțiune din națiunea Israel fuge într-un loc secret de refugiu în **pustie** (unii cred că la Petra). Oamenii aceștia rămân în ascunziș timp de trei ani și jumătate.

12:7 în cer izbucnește războiul cu Mihail și îngerii săi pe de o parte, și balaurul și îngerii săi pe de alta. Aceasta se întâmplă la mijlocul Marii Strâmătorări. Arhanghelul Mihail este asociat cu treburile națiunii Israel (Dan. 12:1).

12:8, 9 Balaurul este înfrânt atât de tare încât pierde orice drept de acces în cer. El și însoțitorii săi sunt aruncați pe pământ. Dar nu asta este soarta lui finală (vezi 20:1-3, 10). Observați cum îl descrie Ioan: **balaurul cel mare, șarpele cel vechi, numit Diavolul și Satan, cel care înșală întreaga lume.**

12:10 Alungarea balaurului este urmată de un strigăt puternic în cer, indicând faptul că triumful lui Dumnezeu și ziua cuceririi pentru ai Săi a sosit. _ Aceasta anticipează împărăția Milenară. Intre timp, este un eveniment glorios faptul că acuzatorul fraților noștri... a fost aruncat jos.

12:11 Anunțul continuă. Credincioșii evrei persecutați l-au biruit pe cel rău prin sângele Mielului și prin cuvântul mărturiei lor. Victoria lor s-a bazat pe moartea lui Cristos și pe mărturia lor despre valoarea acelei morți. În credincioșia lor față de El, ei și-au pecetluit mărturia cu sângele lor.

Apocalipsa

1185

12:12, 13 Cerurile se pot bucura de alungarea balaurului, dar pentru pământ și pentru mare asta e o veste proastă! Diavolul știe că mai are puțin timp și de aceea este hotărât să-și verse mânia cât mai mult cu putință. Veninul balaurului se varsă în special împotriva Israelului, națiunea din care a venit Mesia.

12:14 Rămășița credincioasă a poporului evreu primește două

aripi ale unui mare vultur, fiind învrednicită să scape degrabă, ascunzându-se în pustie. (Unii au speculat că aceste aripi mari s-ar referi la o măreață Fortă Aeriană.) Acolo rămășița este îngrijită și protejată de atacurile șarpelui, timp de trei ani și jumătate **(un timp, timpuri, și o jumătate de timp)**.

12:15, 16 Căutând să zădărnicească fuga Israelului, **șarpele** face ca o mare revărsare de ape să curgă în urma oamenilor, pentru a-i înghiți, dar un cutremur de pământ absoarbe apa și acțiunea diavolului este contracarată.

12:17 înfuriat pentru această umilință, el caută să se răzbune pe evreii care au rămas în țară — evreii care demonstrează realitatea credinței lor păzind **poruncile Lui Dumnezeu** și depunând **mărturie** despre **Isus**.

13:1 Capitolul 13 ne prezintă două mari fiare: **o fiară... ridicându-se din mare** și una din pământ sau din țară, adică din țara Israelului. Ele înglobează trăsăturile celor patru fiare de la Daniel 7:3-7. Prima fiară este capul imperiului roman reînviat, care va exista sub forma unei confederații de zece împărății. Ea se va ridica **din mare**, care este un tip al națiunilor neevreiești. Fiara are **zece coarne**. Daniel a prezis că imperiul roman va fi relansat sub forma unei federații de zece regate (Dan. 7:24). Fiara are **zece capete**. La 17:9, 10 se spune că acestea sunt zece regi, o posibilă referire la șapte tipuri diferite de dregători sau șapte etape diferite ale imperiului. Ele redau puterea de a stăpâni, care i-a fost dată de către balaur, adică Satan. Fiara are scrise pe capete **nume de hulă** și își va aroga statutul de Dumnezeu, ca și când nu ar fi un simplu om.

13:2 Fiara seamănă cu **un leopard**, având **labe ca de urs și gură ca o gură de leu**. La Daniel 7, **leopardul** simbolizează Grecia; **ursul** este un tip pentru Mezo-Persia; iar **leul** reprezintă Babilonul. Imperiul roman renăscut se aseamănă astfel cu predecesorii săi, prin cuceririle sale rapide, asemenea unui **leopard**, fiind puternic ca **un urs** și lacom ca **un leu**. Pe scurt, el reunește toate trăsăturile negative ale imperiilor mondiale care l-au precedat. Imperiul și conducătorul său primesc putere supranaturală de la Satan.

13:3 Fiara are o **rană** mortală într-unui din capete. Scofield explică: „Fragmente ale străvechiului imperiu roman și-au continuat existența ca împărății separate. Ceea ce și-a încetat existența a fost doar forma imperială de guvernământ — capul rănit de moarte.”²⁴ Rana mortală este **vindecată**. Cu alte cuvîn-

te, imperiul renaște, având în frunte împăratul, adică **fiara**.

13:4 Oamenii i se **închină fiarei** — cu alte cuvinte, nu sunt doar impresionați de ea, ci i se închină ca lui Dumnezeu. De asemenea, la începutul versetului se spune că se închină **balaurului**.

13:5, 6 Fiara emite declarații arogante de lăudăroșenie și rostește **blasfemii** cumplite, de negrăit. I se permite **să facă război** cu oamenii lui Dumnezeu și îi biruiește pe mulți dintre ei. Aceștia preferă să moară, decât să i se supună. Domnia fiarei se extinde peste toată lumea — ultimul imperiu mondial care precede Domnia lui Cristos.

13:8 Cei care nu sunt credincioși adevărați **se închină** îndată fiarei. Pentru că nu s-au încrezut niciodată în Cristos, numele lor nu au fost scrise niciodată în **Cartea Vieții Mielului înjunghiat**. Și pentru că numele lor nu se regăsesc printre cele ale răscumpăraților, ei sunt lăsați în voia învățăturilor eronate. Adevărul n-au voit să-1 creadă, de aceea, acum vor crede o minciună.

13:8 Acest verset trebuie să constituie un avertisment la adresa oricărui om să accepte lumina Cuvântului lui Dumnezeu câtă vreme este disponibilă. Consecința respingerii luminii este retragerea luminii.

13:10 Credincioșii adevărați sunt asigurați că prigonitorii lor vor **merge în robie** și vor fi uciși **cu sabia**. Asta îi va învrednici pe **sfinți** să aștepte în **răbdare** și **credință**.

13:11 A doua **fiară** este o altă figură proeminentă din timpul Marii Strâmtoări. Acest personaj colaborează îndeaproape cu prima fiară, ba chiar organizează campanii internaționale pentru ca oamenii să se închine primei fiare, și creează un idol uriaș, care să-1 reprezinte pe împăratul roman. A doua fiară se ridică **din pământ** sau din țară. Dacă aici este vorba despre țara Israel, atunci acest lider este aproape sigur evreu. El este prorocul mincinos (vezi

1186

Apocalipsa

16:13; 19:20; 20:10). El are **două coarne ca ale unui miel**, creând impresia de blândețe sau inofensivitate, dar, în același timp, sugerând faptul că îl imită pe Mielul lui Dumnezeu. El vorbește **ca un balaur**, dovedind că este inspirat și energizat nemijlocit de Satan.

13:12-14 El **exercită toată autoritatea primei fiare**, asta însemnând că imperiul roman îi acordă autoritate nelimitată de

acțiune în numele său. El dispune de puteri supranaturale, **făcând chiar să se coboare foc din cer**. Scopul miracolelor sale este, desigur, acela de a-i înșela pe oameni, determinându-i să i se închine unui om, ca și când acesta ar fi Dumnezeu.

13:15 El animă **icoana** mare, urâciunea pustiirii, făcând-o să **vorbească**. Pedeapsa pentru cei care refuză să se **închine** este moartea.

13:16 A doua fiară îi obligă pe oameni să-și exprime loialitatea față de împăratul roman prin acceptarea **semnului** fiarei **pe mâna lor dreaptă sau pe frunte**.

13:17 Pe lângă semnul acesta, fiara mai deține un **nume** și un **număr**. Cine nu acceptă **semnul, numele** sau **numărul fiarei** nu va putea să **cumpere sau să vândă** — acesta fiind un efort de a-i forța pe oameni, prin mijloace economice, de a se lepăda de Cristos și a îmbrățișa idolatria. Va fi o încercare foarte mare, dar credincioșii adevărați vor prefera moartea renunțării la Mântuitorul lor.

13:18 Numărul fiarei este 666. Șase este numărul omului. Faptul că este cu unu mai puțin de șapte ar putea sugera că omul nu a atins gloria sau perfecțiunea lui Dumnezeu. Seria a trei de șase este o trinitate a răului.

Una din cele mai mari întrebări care se ridică în legătură cu capitolul 13 este dacă *prima* sau *a doua* fiară este Anticrist. În esență, argumentele în favoarea primei variante derivă din faptul că primul personaj este cel care îi obligă pe oameni să i se închine ca lui Dumnezeu. În schimb, cei care susțin că fiara a doua este Anticrist invocă, în sprijinul acestei opinii, faptul că nici un evreu nu va accepta vreodată ca Mesia să fie un ne-evreu și că, de vreme ce a doua fiară este un evreu, urmează că el trebuie să fie varianta falsă a adevăratului Mesia.

14:1 Mielul este văzut stând pe **Muntele Sion**, împreună cu **o sută patruzeci și patru de mii** de urmași ai Săi, care erau pecetluiți **pe frunțile lor**. Aceasta este o anticipare a scenei când Domnul Isus va reveni pe pământ și va sta în Ierusalim cu acest grup de credincioși din fiecare din cele douăsprezece seminții ale Israelului. Cei **o sută patruzeci și patru de mii** sunt aceiași pe care i-am întâlnit în capitolul 7, fiind acum gata de a intra în împărăția lui Cristos.

14:2, 3 Ioan aude sunet de muzică venind din cer, **ca un vuiet de ape mari, ca vuietul unui tunet puternic și... ca al celor care cântă cu harpa**. Numai **cei o sută patruzeci și patru de mii** puteau să **învețe cântarea**.

14:4, 5 Ni se spune că ei sunt **virgini**, adică cei ce **nu s-au întinat cu femeii**. Ei s-au păstrat neîntinați de groaznica idolatrie și imoralitate din această perioadă și L-au urmat pe **Miel** cu devotament și ascultare necondiționată. Pentecost spune, în această privință: „Ei sunt numiți «roadele dintâi pentru Dumnezeu și pentru Miel», adică sunt primul rod din recolta perioadei Marii Strâmtorări, care vor intra în mia de ani, pentru a popula pământul milenar.”²⁵ Ei nu au acceptat minciuna lui Anticrist — conform căreia oamenii trebuiau să se închine unui simplu om. Ei au fost ireproșabili în ce privește mărturisirea fără preget dată despre Cristos.

14:6, 7 îngerul care zbură prin mijlocul cerului cu o evanghelie veșnică pare să corespundă cu textul de la Matei 14:14: „Evanghelia aceasta a împărăției va fi predicată în toată lumea ca o mărturie pentru toate popoarele. Și atunci va veni sfârșitul.” Tema evangheliei este redată de versetul 7.

Oamenilor li se poruncește să se teamă de Dumnezeu, nu de fiară. Să-i dea Lui slavă, iar nu icoanei idolatre. Să se închine Lui, nu unui simplu om. Desigur, e limpede că există doar o singură evanghelie: vestea bună a mântuirii căpătate prin credința în Cristos. Dar există accente diferite în dispensații diferite. În timpul Marii Strâmtorări, evanghelia va căuta să-i îndepărteze pe oameni de la închinarea la fiară și să-i pregătească pentru împărăția lui Cristos pe pământ.

14:8 Al doilea înger anunță căderea Babilonului, anticipând capitolele 17 și 18. **Babilonul** reprezintă iudaismul apostat și creștinătatea apostată, care se vor constitui într-un vast conglomerat religios și comercial, cu sediul la Roma. **Toate națiunile** se vor îmbăta cu **vinul mâniei desfrânării ei**.

Apocalipsa

1187

14:9, 10 Putem stabili data verdictului îngerului al **treilea** ca fiind punctul de mijloc al Tribulației,, identic cu începutul Necazului cel mare. **îngerul** avertizează că oricine se va învoi cu închinarea la fiară în oricare din formele sale va suferi **mânia** lui Dumnezeu, acum și în veac. **Vinul mâniei** Lui va fi **turnat** peste pământ în timpul Necazului cel mare. Dar asta nu va fi decât o avanpremieră a durerilor iadului veșnic, în care necredincioșii **vor fi chinuiți cu foc și pucioasă**.

14:11 Versetul acesta ne amintește că iadul este alcătuit din pedeapsă veșnică și conștientă. Biblia nu ne învață nicăieri că morții răi ar fi anihilați. **Fumul chinului lor se suie**

încontinuu, fără nici o ușurare, zi și noapte.

14:12 Va veni un timp când sfinții vor fi chemați să îndure cu răbdare sălbăticia fiarei, să asculte de **Dumnezeu**, refuzând să se închine unui om sau unui idol, ținându-se strâns de mărturia lor cu privire la **credința în Isus**. Pierzarea finală a celor răi (v. 9-11) are darul de a-i încuraja pe credincioși să îndure.

14:13 Credincioșii **care mor** în timpul acestei perioade nu vor fi văduviți de binecuvântările împărăției de o mie de ani. Omul spune: „Binecuvântați sunt cei vii”. Dumnezeu spune:

„Binecuvântați sunt morții care mor în Domnul.” Și „Faptele lor îi urmează.” Tot ce este făcut pentru Cristos și în Numele Lui, spre folosul altora, va fi amplu răsplătit — fiecare gest de omenie, fiecare dar jertfitor, rugăciune, lacrimă vărsată sau cuvânt de mărturie.

14:14 Dacă comparăm acest pasaj cu cele de la Matei 13:39-43 și 25:31-46, constatăm că secerișul pământului are loc la a doua venire a Domnului nostru. Aici se afirmă că El este cel care secără. La Matei 13:39 îngerii sunt secerătorii. Ambele variante sunt adevărate: Cristos secără prin intermediul îngerilor.

Cristos este văzut aici coborând **pe un nor alb**, având **pe cap... o cunună de aur iar în mână o seceră ascuțită**.

14:15 Un înger din templu li spune să pună în lucru secera Sa, pentru că **secerișul pământului este copt**. Nu trebuie să privim aceste cuvinte ca pe un ordin, căci îngerii nu au dreptul să-I poruncească lui Dumnezeu. Mai degrabă, este o rugămintă sau un mesaj transmis Domnului Isus de către Dumnezeu Tatăl.

14:16 Există două modalități de a înțelege acest prim seceriș. Mai întâi, ar putea fi o imagine a strângerii *credincioșilor* din Marea Strâmtorare, pentru ca aceștia să intre în Mileniu. Conform acestei păreri, ar corespunde cu semințele evangheliei de la Matei 13, adică fiii împărăției. Sau ar putea fi un seceriș al *judecății*. Dacă așa stau lucrurile, atunci subiecții judecății ar putea fi Neamurile, întrucât Israel pare să fie vizat în următorul seceriș (v. 17-20).

14:17 Acum cronica evidențiază ultimele judecăți teribile care vor veni peste porțiunea necredincioasă a națiunii Israel, vița pământului (vezi Ps. 80:8; Is. 5:1-7; Ier. 2:21; 6:9). Un **înger** iese **din templul care este în cer**, echipat cu **o seceră ascuțită**.

14:18 Un alt înger dă semnalul să înceapă secerișul. Acest

înger are **puterea asupra focului**, care ar putea simboliza judecata ce va urma.

14:19 Strugurii copti sunt adunați și a-runcați **în teascul cel mare al mâniei lui Dumnezeu**. Călcarea în picioare a strugurilor, în cadrul procesului inițial al fabricării vinului, este prezentată aici ca o imagine întruchipând judecata zdrobitoare care va veni.

14:20 Această călcare în picioare a strugurilor are loc **afară din cetatea** Ierusalim, poate în Valea Iosafat. Măcelul va fi atât de mare încât **sângele** se va scurge pe o distanță de 290 kilometri și se va ridica până la **zăbalele cailor**. Adică sângele va străbate o distanță egală cu cea dintre Ierusalim și sudul Edomului.

15:1 Un alt semn în cer are de a face cu **șapte îngeri** ce aduc **șapte nenorociri, cele din urmă**, care, atunci când vor fi slobozite, vor marca încheierea **mâniei lui Dumnezeu**. De aici deducem că în acest punct ne aflăm spre sfârșitul Marii Strâmțorări.

15:2 Ioan vede o mare ceată de oameni în cer, **stând pe o mare de sticlă amestecată cu foc**. El îi recunoaște pe aceștia drept cei ce au refuzat să se închine **fiarei** sau **icoanei** sale. Negreșit ei au plătit cu moarte de martir acest refuz.

15:3, 4 Dar acum ei sunt în cer,- cântând **cântarea lui Moise... și cântarea Mielului**, compusă exclusiv din citate din Vechiul Testament. Ei aduc mărturie dreptății **judecăților** lui Dumnezeu, în anticipație la ceea ce le va face El celor de pe pământ care i-au ucis. Ei îl faudă pe **Dumnezeul Cel Atotputernic** pentru **lucrările** și **căile** Sale.

1188 **Apocalipsa**

în context, asta înseamnă actele Sale de judecată, deși, desigur, s-ar putea aplica la toate lucrările și căile Sale.

Regele sfinților („King of saints” în ediția NKJV, n.tr.) trebuie înlocuit cu **Regele națiunilor** (textul marginal NKJV).³

Cântarea lui Moise a celebrat răscumpărarea de către Dumnezeu a poporului Său din robia Egiptului. **Cântarea Mielului** celebrează izbăvirea finală de Satan și de toți dușmanii vieții spirituale. Astfel, după cum arată foarte pertinent A. T. Pierson, „Ele marchează cele două hotare ale istoriei Răscumpărării, între ele afindu-se toată istoria răscumpăraților lui Dumnezeu.”²⁷

Judecățile lui Dumnezeu pe pământ au demonstrat că Dumnezeu este un Dumnezeu sfânt. Ele vor determina toate

națiunile să se teamă, să-L slăvească și să I se închine Lui.

15:5 După aceste lucruri Ioan vede **templul cortului mărturiei din cer... deschis**. Se pare că aceasta este realitatea cerească pentru care templul pământesc a fost doar o copie sau un model (Ev. 9:23). Se referă în special la Locul Prea Sfânt.

15:6 Ies șapte îngeri, îmbrăcați în in curat, strălucitor, încinși împrejurul pieptului cu brâie de aur. Asta înseamnă că sunt dotați cu cele necesare să execute judecata dreaptă prin care Dumnezeu va fi slăvit. Acești îngeri sunt pe punctul de a elibera ultimele șapte plăgi.

15:7 Una din cele patru făpturi vii îi dă fiecărui înger un potir. Aceste potire conțin judecățile finale din cadrul Marii Strâmtorări, care îi vor afecta pe toți dușmanii lui Dumnezeu, nu doar pe o parte din ei.

15:8 Faptul că nimeni nu poate intra în templu până când se vor fi încheiat aceste șapte plăgi ar putea însemna că nici o mijlocire preoțească nu mai poate întârzia acum desfășurarea mâniei lui Dumnezeu.

J. Judecățile din cadrul celor șapte potire (Cap. 16)

16:1, 2 Un glas puternic din templu le ordonă **celor șapte îngeri** să **meargă și să verse pe pământ cele șapte potire ale mâniei lui Dumnezeu**. Aceste judecăți sunt similare cu judecățile trâmbițelor prin natura și succesiunea lor, dar sunt de o intensitate mai mare. Primul potir provoacă bube **rele și dureroase** pe corpul celor **care s-au închinat** fiarei și **icoanei ei**.

16:3 A doua plagă transformă **marea în sânge**, ca cel al **unui om mort**, și toată fauna marină piere.

16:4 Al treilea **potir** face ca toate izvoarele de **apă** să se prefacă în **sânge**.

16:5, 6 În acest punct, **îngerul apelor** apără caracterul just al judecăților lui Dumnezeu. Oamenii nu primesc decât ceea ce li se cuvine pentru faptele lor păcătoase. Căci ei au **vărsat sânge** din belșug. Acum ei sunt răsplătiți, dându-li-se să bea sânge, în loc de apă. Ei **sunt vrednici** de asta.

16:7 Altarul simbolizează, probabil, sufletele sfinților martirizați (6:9). Ei au așteptat îndelung și cu răbdare ca prigonitorii lor să fie pedepsiți.

16:8, 9 A patra plagă îi face pe oameni să sufere de arsura soarelui sau de radiații solare. Dar nici asta nu-i face să se

pocăias-că. Mai degrabă, ei îl blestemă pe **Dumnezeu** pentru că a trimis această căldură arzătoare asupra lor.

16:10, 11 Al cincilea înger își varsă plaga de **întuneric** peste **împărăția fiarei**. Asta adaugă la suferința oamenilor, pentru că ei nu se pot deplasa ca să găsească alinare de suferințele precedente. Dar inimile lor tot nu se înmoaie, ci devin și mai înverșunați în ura lor împotriva lui Dumnezeu.

16:13, 14 Ioan vede trei duhuri necurate, ca niște broaște... ieșind din gura balaurului... a fiarei... și a prorocului mincinos, aceștia trei constituind trinitatea contrafăcută a Satanei. Acestea sunt **duhuri** demonice, **făcând** minuni pentru a-i înșela pe dregătorii lumii și a-i ademeni să se angajeze într-o **bătălie** culminantă în **ziua Dumnezeului Celui Atotputernic**.

16:15 La amintirea acelei bătălii, Domnul intercalează aici o binecuvântare specială adresată sfinților din Marea Strâmțorare, celor care așteaptă întoarcerea Sa și care s-au păstrat curați de închinarea idolatră din vremea aceea. El va veni pentru cei nemântuiți **ca un hoț**, pe neașteptate, provocând mari pierderi.

16:16 Armatele lumii se vor aduna la **locul care în evreiește se numește Arma-ghedon** (în textul marginal NKJV: Meghido).²⁸ Cei mai mulți cred că este vorba de câmpia Esdraelon, Meghido fiind situat în partea de sud. Se relatează că Napoleon a numit acest loc arena lumii, adică locul ideal de bătaie.

16:17 Faptul că acesta este ultimul potir al judecății este indicat de anunțul celui deal șaptelea înger: „S-a **sfârșit!**”
Mânia lui

Apocalipsa

1189

Dumnezeu s-a consumat, atât cât privește Marea Strâmțorare.

16:18 Când este vărsat ultimul potir, se produc convulsii violente în natură: explozii, **tunete**, **fulgere** și un **cutremur de pământ** de proporții fără precedent.

16:19 Cetatea mare a Babilonului, împărțită în trei părți, bea **cupa** furiei lui Dumnezeu. El nu a uitat idolatria, cruzimea și haosul ei religios. În același timp, **cetățile națiunilor** sunt nivelate.

16:20 Toate insulele și munții dispar, în timp ce pământul se clatină.

16:21 Grindină mare de greutatea unui talant (45 de

kilograme) bombardează pământul, dar **oamenii** îl hulesc pe **Dumnezeu**, mai degrabă decât să se pocăiască.

K. Căderea Babilonului cel mare (Cap. 17, 18) 17:1, 2

Unul din cei șapte îngeri îl

invită pe Ioan să asiste la **judicatul prostituatei celei mari**.

Este marele sistem religios și comercial ce-și are sediul la Roma. Mulți cred că acest capitol, 17, descrie Babilonul religios, iar capitolul 18 aspectul comercial. În Babilonul religios sunt cuprinse: creștinătatea apostată, atât protestantă, cât și catolică. Probabil că reprezintă biserica ecumenică.

Observați descrierea: **Prostituata sade pe multe ape**, controlând marile regiuni ale lumii Neamurilor. **Regii pământului** au curvit cu ea. Ea i-a sedus pe liderii politici cu compromisurile și intrigile ei. **Locuitorii pământului s-au îmbătat de vinul desfrânării ei**. Mulțimi uriașe au intrat sub influența ei rea și au fost reduse la o stare de cumplită nenorocire.

17:3 Biserica apostată este văzută **stând pe o fiară stacojie**.

Am observat deja în capitolul 13 că această fiară este imperiul roman renăscut (și uneori capul acelui imperiu). Fiara este **plină de nume** de hulă și are **șapte capete și șapte coarne**.

17:4 O vreme, biserica falsă pare să domine imperiul. Ea tronează plină de pompă, purtând simbolurile vastelor sale bogății și etalând **o cupă de aur plină de idolatria și imoralitatea ei**.

17:5 Un **nume de taină** se află scris **pe fruntea ei**:

Babilonul Cel mare, mama prostituatelor și a urâciunilor pământului. Este biserica ce a vărsat sângele martirilor creștini în decursul veacurilor, continuând să facă acest lucru. Ea s-a îmbătat de sângele lor.

17:6 Aidoma altora, Ioan **s-a minunat** când a **văzut femeia**, îmbătată de **sângele sfinților**. Asta se referă la **sfinții** din toate erele istoriei bisericii, dar în special la **martirii lui Isus** din timpul Marii Strâmtorări.

17:7, 8 **îngerul** se oferă să-i explice lui Ioan **taina femeii și a fiarei**. Fiara pe care a văzut-o Ioan **era** (imperiul roman a existat în trecut); ea **nu mai este** (s-a destrămat și nu mai există astăzi ca imperiu mondial); ea **se va ridica din Adânc** (adică va reapare într-o formă deosebit de diabolică); **și se va duce la pierzare** (va fi distrusă definitiv și complet). Renașterea imperiului și apariția liderului său charismatic va determina lumea necredincioșilor să se **mire**.

17:9 îngerul a văzut că asta reclamă o **mintă care are înțelepciune. Cele șapte capete sunt șapte munți pe care stă femeia.** O interpretare tradițională este că prostituata își are sediul la Roma, care este zidită pe șapte coline.

17:10 Unii comentatori explică acești **șapte regi** ca fiind șapte forme ale guvernului roman; alții îi explică drept șapte împărați literali. Alții spun că regii reprezintă marile puteri mondiale: Egiptul, Asiria, Babilonul, Persia, Grecia, Roma și viitorul imperiu roman, renăscut.

17:11 Al **optulea** rege a fost identificat îndeobște cu șeful imperiului reînviat al imperiului roman și ca Anticrist. Dar sensul exact al acestei profeții s-ar putea să nu fie deslușit cu claritate, decât atunci când se va împlini profeția.

17:12 Cele zece coarne ar putea simboliza **regi** viitori, care vor sluji sub domnia **fiarei** romane. Ei vor domni timp de **o oră**, adică foarte scurt timp (vezi v. 10b).

17:13 Cei zece regi cedează unanim **puterea și autoritatea lor fiarei** romane. Cu alte cuvinte, zece țări (sau guverne) îi predau suveranitatea națională.

17:14 Acest imperiu format din zece împărății pornește război împotriva Domnului Isus când va reveni El pe pământ la sfârșitul Marii Strâmțorări. Dar ei vor avea parte de o mare înfrângere pe acest câmp de luptă, ca la Waterloo. Deși El este **Mielul**, El mai este și **Domnul domnilor și Regele regilor**. Urmașii Lui **sunt numiți: aleși și credincioși**.

17:15 îngerul explică în continuare că **apele** din versetul 1 sunt **popoare, mulțimi, națiuni și limbi. Prostituata sade pe ape** în sensul că domină mari segmente ale populației lumii.

1190

Apocalipsa

17:16 Se pare că imperiul roman renăscut se va lăsa controlat sau cel puțin influențat de biserica prostituatei, pentru o vreme. Apoi însă se va dezbăra de acest jug intolerabil, strivind-o. Urâta **prostituată** este despuiată, mistuită și arsă de fiara pe care ședea ea.

17:17 Dumnezeu stă în spatele tuturor acestor evenimente. El este Cel care face să se unească regatele sub domnia fiarei romane și apoi să se întoarcă împotriva prostituatei. Toate se desfășoară pentru a se împlini planul Său suveran.

17:18 Cetatea cea mare este Babilonul tainic, stăpânind **peste regii pământului**. Dar, cum am văzut, femeia își are sediul la Roma.

18:1 Capitolul 18 este alcătuit, în principal, dintr-un marș funebru, celebrând căderea Babilonului. Cum am arătat, asta se referă la biserica prostituată, care nu este doar un vast sistem religios, ci, poate și cel mai mare așezământ comercial din lume. Se pare că el controlează piața lumii.

Când **un alt înger** cu **mare autoritate** coboară din cer pentru a aduce vestea, e ca și când s-ar aprinde luminile. **Slava lui** iluminează **pământul**.

18:2 Babilonul cel mare a căzut iar ruinele sale au devenit un **locăș a) demonilor, o închisoare a oricărui duh necurat, o închisoare a oricărei păsări necurate**.

18:3 Motivația căderii ei este corupția nespus de mare pe care a practicat-o cu națiunile și **negustorii** ei. Ea a îmbătat toate națiunile cu **desfrâul** ei pătimăș.

18:4 Un alt glas din cer îi avertizează pe oamenii lui Dumnezeu să **iasă** din sistemul sortit pierzării în ajunul distrugerii sale. Orice relații cu ea ar atrage participarea la plăgile de care va avea ea parte.

18:5, 6 Păcatele ei s-au suit până la cer și **Dumnezeu Și-a adus aminte de nelegiuirile ei**, asupra cărora își revarsă acum indignarea. Ea va primi **de două ori cât faptele ei** rele, nu din partea copiilor lui Dumnezeu, ci a îngerului care este instrumentul răzbunării Sale.

18:7 Chinul și întristarea ei vor fi proporționale cu stilul ei luxos de viață și grandomania ei. Ea se consideră **regină**, tronând peste toate, la adăpost de **întristare**.

18:8 Judecata ei va **veni într-o singură zi** și va presupune **moartea și jalea și foametea**. **Domnul Dumnezeu** cel Atotputernic este Cel care o va pedepsi **cu foc**.

18:9, 10 Regii pământului... o vor plânge, când vor vedea fumul arderii

fostei lor amante. Dar jalea lor nu este altruistă, ci ei plâng pentru că au pierdut plăcerile și luxul de care beneficiau.

Stând departe, ei se miră de profunzimea chinului ei și de caracterul năpraznic al sfârșitului ei.

18:11-13 Negustorii pământului o plâng în principal pentru că li s-a dus speranța unui câștig. **Nimeni nu le mai cumpără marfa**.

Lista produselor cu care făcea negoț Babilonul pare să cuprindă întregul comerț mondial: metale prețioase, bijuterii, țesături, **lemn, fildeș, marmură**, mirodenii, parfu-muri, **vinuri, untdelemn**, cereale, bovine, **căruțe și trupurile și**

sufletele oamenilor. Atât biserica apostată, cât și lumea afacerilor sunt vinovate de traficul cu suflete o-menești, biserica, de vânzarea de indulgențe, etc, iar lumea afacerilor, de exploatare.

18:14 Oamenii de afaceri, adresându-se sistemului care a căzut, deplâng dispariția speranțelor lor de îmbogățire și a tuturor bogățiilor și splendorilor care au pierit atât de fulgerător și definitiv.

18:15, 16 Asemenea regilor, **negustorii...** stau înmărmuriți, plângând și jelind faptul că asemenea profituri s-au dus într-o singură oră. Ei își aduc aminte de fostul lux al orașului, cum erau îmbrăcați oamenii în haine frumoase, împodobiți cu bijuterii.

18:2:17, 18 Acum, dintr-o dată s-a ales praful de toată această opulență, la orizont prefigurându-se spectrul unei mari depreziuni. Cei angajați în comerț maritim stau la depărtare și strigă: „Cu ce s-ar fi putut asemenea această mare cetate?”

18:19 Ei își aruncă țărână pe cap, plângând și bocind pentru cetatea care îmbogățise lumea industriei maritime, pentru ca apoi să fie ruinată într-o singură oră.

18:20 Dar, în timp ce pe pământ se varsă toate aceste lacrimi nelegiuite, în **cer** e mare bucurie. În sfârșit **Dumnezeu a făcut dreptate sfinților** Săi, apostolilor și profeților Săi (textul marginal NKJV: „i-a răzbunat”). El a judecat Babilonul pentru modul în care i-a tratat pe copiii Săi.

18:21 Un înger puternic aruncă o piatră ca o mare piatră de moară... în mare — imagine plastică a pierzării finale a **Babilonului.**

18:22 Sunetul fostelor sale activități, pe planul muzicii, al industriei manufacturiere sau al morăritului, a fost pe veci redus la tăcere.

Apocalîpsa

1191

18:23 Toate luminile sunt stinse și nu se va mai manifesta niciodată bucuria vreunei nunți. De ce? Pentru că liderii Babilonului au înșelat **toate națiunile** cu **vrăjitoria** lor.

18:24 Ea s-a făcut vinovată de **sângele sfinților lui Dumnezeu**, al **tuturor** credincioșilor **care au fost uciși** pentru credința lor. Acum și ei i se dă cu vârf și îndesat ceea ce i se cuvine.

**L. Venirea lui Cristos și a împărăției
Sale Milenare (19:1-20:9)**

19:1 După aceste lucruri Ioan aude **o mare mulțime în cer**, lăudându-L pe Domnul pentru dreapta pedepsire de către El a mării prostituate. Cântarea II preamărește ca **Domnul Dumnezeuul nostru**, căruia îi aparțin **mântuirea, gloria, onoarea și puterea**.

19:2 Cântarea arată că a fost drept s-o distrugă pe **marea prostituată**, fiind în acord cu atributele Sale de adevăr și neprihănire ca s-o pedepsească pentru **curvia ei** și pentru faptul că i-a ucis cu sânge rece pe **robii Săi**.

19:3 Fumul neconținut care se ridică din rugul ei evocă un al doilea „**Aleluia!**”

19:4 Cei douăzeci și patru de bătrâni și cele patru făpturi vii își unesc glasul cu acest puternic „**Amin!**”, zicând din toată inima: „**Aleluia!**”

19:5 Din tron răsună **un glas care** îi cheamă pe **robii** lui Dumnezeu să se alăture, preamărindu-L pe Domnul pentru că a distrus monstruoasa Babilon.

19:6 în acest punct izbucnește în cer o altă cântare „ca vuietul multor ape și ca tunetul pentru ureche.” Un vibrant „**Aleluia**” se înalță de pe buzele celor care celebrează domnia **Domnului Dumnezeu Atotputernic!**

19:7, 8 Marea Strâmtorare a trecut de-acum. Babilon a fost judecată. Acum **a venit nunta Mielului**. Biserica, **soția** lui Cristos, s-a gătit pentru această ocazie unică, de nespusă înălțare sufletească. Ea este împodobită cu in subțire, curat și strălucitor, care, conform explicației, reprezintă faptele neprihănite ale sfinților.²⁹

19:9 Un înger îl îndrumă pe Ioan să scrie o benedicție pentru toți cei ce sunt chemați la **ospățul nunții Mielului**. Biserica este Mireasa cerească; invitații: restul răscumpăraților. Îngerul întărește importanța binecuvântării, insistând că ea reprezintă **adevăratele cuvinte ale lui Dumnezeu**.

19:10 Ioan cade la picioarele îngerului, într-un act de închinare, dar i se interzice să facă acest lucru. Numai Jui Dumnezeu avem voie să ne închinăm. Îngerul este **rob împreună cu** Ioan și cu toți cei ce susțin **mărturia lui Isus**. Apoi îngerul adaugă: „**Căci mărturia lui Isus este duhul profeției**.” Asta înseamnă că adevăratul scop al **profeției** este de a aduce mărturie Persoanei și lucrării **lui Isus**. „Profeția”, spune C. C. Ryrie, „are menirea să desfășoare farmecul și frumusețea lui Isus.”³⁰

Îngerul a vrut ca oamenii să se **închine lui Dumnezeu** Fiul,

despre care aducea el mărturie.

19:11 în fine, am ajuns la evenimentul spre care converg toate în această carte: glorioasa venire a lui Cristos pe pământ, ca să-Și înfrângă vrăjmașii și să-Și inaugureze împărăția. Ceea ce avem aici nu este Răpirea bisericii, deoarece acolo, în cadrul acelui eveniment, Cristos vine în văzduh *pentru* sfinții Săi. Aici El vine însă pe pământ, *cu* sfinții Săi.

Observați modul în care este prezentat Domnul: El stă pe **un cal alb**. Aici este evident vorba de un cal de război, deoarece El vine să-Și cucerească vrăjmașii. Numele Lui este „**Cel Credincios**” și „**Cel Adevărat**”. El este **credincios** făgăduințelor Sale și **adevărat** caracterului Său. **El judecă și Se luptă cu dreptate**. El nu poate domni decât peste o împărăție în care oamenii sunt dispuși să trăiască sub domnia **dreptății (a neprihănirii)**, ceea ce înseamnă că, mai întâi, El trebuie să elimine toate lucrurile ofensatoare.

19:12 Ochii Lui sunt ca para focului, sugerând forța de pătrundere a judecății Sale. El poate depista orice răzvrătire și necredință. **Pe capul Lui sunt multe diademe**. Alții poartă cununa biruinței, dar numai despre Domnul Isus se spune că poartă diadema regalității. El are scris un nume pe care nu-l cunoaște nimeni decât **numai El singur**. În legătură cu Persoana Lui Cristos, există taine pe care nici o ființă creată nu va fi vreodată în stare să le pătrundă.

19:13 El este îmbrăcat cu o haină muiată în sânge, nu în sângele vărsat pe crucea de la Calvar, ci **sângele** vrăjmașilor Săi pe care îi calcă în picioare în teascul mâniei lui Dumnezeu. Lui I se spune pe **Numele Lui: „Cuvântul lui Dumnezeu”**. Un *cuvânt* este un mijloc de exprimare a gândului. În Cristos, Dumnezeu S-a exprimat plenar omului.

1192

Apocalipsa

19:14 El este însoțit de **ostile** cerului, care sunt îmbrăcate în **în subțire** și călăresc pe **cai albi**. Aceste oști sunt, evident, alcătuite din sfinți, dar să remarcăm că nu li se cere să lupte. Domnul Isus își învinge vrăjmașii fără nici un ajutor din partea nimănui.

19:15 Din **gura Lui iese o sabie ascutită** cu care lovește **națiunile**. El vine **să domnească peste ele cu un toiag de fier** și să calce în **picioare teascul vinului mâniei aprinse a lui Dumnezeu Cel Atotputernic**.

19:16 Pe roba Sa și pe coapsa Sa este scris:

REGE ALE REGILOR ȘI DOMN AL DOMNILOR

Isus al nostru este Dregătorul Suprem; toți ceilalți trebuie să se supună domniei Sale.

19:17, 18 Ospățul cel mare al lui Dumnezeu (textul marginal al NKJV) este distrugerea restului dușmanilor lui Dumnezeu înainte de inaugurarea împărăției. La ospăț sunt invitați să participe vulturii! Ei se vor hrăni cu hoiturile celor uciși de Domnul — oameni din toate categoriile sociale, **mici și mari**.

19:19, 20 într-o tentativă disperată de a-L împiedica pe Cristos să preia guvernarea (Ps. 2), **fiara** se aliază cu **armatele** lumii **ca să facă război** împotriva Domnului și împotriva oștirii Lui. Dar încercarea e zadarnică! Atât **fiara**, cât și **prorocul mincinos** sunt **prinși** și aruncați de vii în **iazul de foc, care arde cu pucioasă**.

19:21 Ceilalți rebeli sunt **omorâți cu sabia** Domnului, trupurile lor constituind o hrană îmbelșugată pentru vulturi. Sabia este o aluzie la Cuvântul lui Dumnezeu (vezi Ef. 6:17; 2 Tes. 2:8; Ev. 4:12; Apo. 1:16; 2:12, 16).

Cu asta am ajuns la sfârșitul Necazului cel mare.

20:1 înainte de a începe Mileniul, Satan trebuie legat. Pentru a realiza acest lucru, se coboară **un înger din cer cu cheia** abisului și cu un lanț uriaș în mână.

Într-o anumită privință, Domnul nostru L-a legat pe Satan când a venit pe pământ (Mat. 12:29) iar aceasta este o altă etapă din legarea Satanei de către El.

20:2 îngerul l-a prins pe Satan **și l-a legat pentru o mie de ani**. Ioan enumera patru nume ale ispititorului: **balaurul, șarpele, Diavolul** (acuzatorul) **și Satan** (potrivnicul).

20:3 în timpul Mileniului, arhivrajmașut este închis în **Adânc**. Iar Adâncul (sau abisul) este sigilat, ca Satan să nu poată ieși să mai înșele națiunile. Spre sfârșitul Domniei lui Cristos, el va fi eliberat în vederea ultimei rebeliuni, de scurtă durată (v. 7-10).

20:4 Ioan vede acum oameni întronați în cer, având autoritatea de a stăpâni. Aceștia sunt sfinții din Epoca Bisericii, care vor domni **cu Cristos** ca Mireasă a Lui. Ioan mai vede o ceată de martiri, care au refuzat să primească semnul **fiarei**. Aceștia sunt, evident, sfinții care au murit pentru credința lor. Ambele cete vor domni **cu Cristos** în timpul epocii de aur, a păcii și prosperității.

20:5 Prima parte a versetului 5 trebuie înțeleasă ca pe o

paranteză. **Restul morților** se referă la necredincioșii din toate veacurile care vor fi înviați la sfârșitul Mileniului, pentru a sta la Judecata Marelui Tron Alb.

Afirmația **Aceasta este prima înviere** ne aduce înapoi la versetul 4. **Prima înviere** nu este un eveniment unic, ci descrie **învierea** celor neprihăniți în diverse timpuri. Aici este inclusă **învierea** celor care sunt ai lui Cristos, când vine El să-Și răpească biserica (1 Tes. 4:13-18), **învierea** celor doi martori, ale căror trupuri neînsuflețite vor zăcea pe stradă (Apo. 11:11) și **învierea** sfinților din Marea Strâmțorare, care sunt descriși aici (vezi și Dan. 12:2a). Cu alte cuvinte, **prima înviere** cuprinde **învierea** lui Cristos și a tuturor credincioșilor adevărați, deși ei sunt înviați în momente diferite. Ea are loc în mai multe etape.

20:6 Cei care participă la **prima înviere** sunt **binecuvântați** pentru că nu vor mai fi incluși în **a doua moarte**, când toți necredincioșii vor fi aruncați în iazul de foc (v. 14). Credincioșii adevărați **vor fi preoți ai lui Dumnezeu și ai lui Cristos și vor domni cu El o mie de ani.**

20:7, 8 Când se vor împlini cei o mie de ani, Satan va fi **dezlegat din închisoarea lui și va ieși în cele patru colțuri ale pământului... să înșele națiunile** care sunt ostile lui Cristos, numite aici **Gog și Ma-gog**. Această referire la **Gog și Magog** nu trebuie confundată cu cea similară de la Ezechiel 38 și 39. Acolo Magog este o țară întinsă situată la nord de Israel, al cărei dregător este Gog. Aici sintagma se referă la națiunile lumii în general. La Ezechiel cadrul este pre-milenial, pe când aici este post-milenial.

20:9 După ce-și recrutează o armată de
Apocalipsa

1193

rebeli nelegiuiți, diavolul pornește în fruntea lor spre Ierusalim, **cetatea preaiubită. Dar de la Dumnezeu din cer se coboară un foc**, care îi mistuie trupele.

M. Judecarea lui Satan și a tuturor necredincioșilor (20:10-15)

20:10 Diavolul însuși este **aruncat în iazul de foc**, alăturându-se **fiarei și proro-cului mincinos.**

S-ar părea surprinzător că Satan va reuși să adune o armată de necredincioși la sfârșitul Mileniului. Dar nu trebuie să uităm că toți copiii născuți în timpul Domniei lui Cristos se vor naște în păcat și vor avea nevoie să fie mântuiți. Nu toți îl vor accepta

ca Rege de drept și aceștia se vor împrăștia pe tot pământul, încercând să se îndepărteze cât mai mult de Ierusalim.

Observați că **fiara și prorocul mincinos** sunt încă în iad după o mie de ani. Asta infirmă doctrina anihilării, după cum o infirmă și afirmația: **Și vor fi chinuiți zi și noapte, în vecii vecilor.**

20:11 în continuare ni se prezintă judecata de la **marele tron alb**. Este **mare** datorită chestiunilor pe care le angajează și **alb** datorită perfecțiunii și purității hotărârilor pronunțate.

Domnul Isus stă în postura de Judecător (Ioan 5:22, 27).

Sintagma: **de a cărui față au fugit pământul și cerul** indică faptul că această judecată are loc în veșnicie, după distrugerea actualei creații (2 Pet. 3:10).

20:12 Morții, mici și mari stau înaintea lui Dumnezeu.

Aceștia sunt necredincioșii din toate veacurile. Se deschid două seturi de **cărți**. **Cartea vieții** cuprinde numele tuturor celor care au fost răscumpărați prin sângele scump al lui Cristos. Celelalte cărți conțin o consemnare amănunțită a **faptelor** celor nemântuiți. Nici unul din cei ce se înfățișează la această judecată nu este înregistrat în **cartea vieții**. Faptul că numele nu-i figurează în această carte îl *condamnă*, dar răbojul **faptelor** sale rele stabilește *gradul* sau gravitatea pedepsei sale.

20:13 Marea va preda trupurile celor care au fost îngropați în ea. Mormintele, reprezentate aici de **Moarte**, vor preda trupurile tuturor celor nemântuiți care au fost îngropați.

Hades va preda sufletele tuturor celor care au murit în necredință. Trupurile vor fi unite cu sufletele, pentru a se înfățișa înaintea Judecătorului.

După cum vor fi diverse grade de răsplată în cer, tot așa vor fi grade de pedeapsă în iad. Criteriul îl vor constitui **faptele** lor.

20:14 Când citim că **Moartea și Hades** sunt **aruncate în iazul de foc**, asta înseamnă persoana integrală a omului: duh, suflet și trup. Textul explică faptul **că aceasta este moartea a doua** iar textul marginal al ediției NKJV adaugă: *iazul de foc*.

Există o deosebire între Hades și iad. Pentru cei neconvertiți care au murit. Hades este starea dezmembrată a pedepsei conștiente. Este un fel de țarc preliminar, o stare intermediară în care ei așteaptă Judecata de la Marele Tron Alb.

Pentru credincioșii care au murit, Hades este o stare de binecuvântare în cer, când sunt despărțiți de trup, așteptând

învierea și proslăvirea trupului. Când Isus a murit. El S-a dus în Paradis (Luca 23:43), pe care Pavei îl echivalează cu al treilea cer (2 Cor. 12:2, 4), locuința lui Dumnezeu. La Fapte 2:27 starea fără trup a Domnului este numită Hades. Dumnezeu nu l-a lăsat sufletul în Hades, ci l-a îmbrăcat cu un trup proslăvit. Iadul este închisoarea finală a celor răi. Este totuna cu iazul de foc, Gheena, și moartea a doua.

20:15 Factorul decisiv la această judecată este dacă numele cuiva este **scris în Cartea Vieții**. De fapt, dacă numele cuiva ar fi fost înscris în acea carte, acea persoană ar fi avut deja parte de prima înviere. Prin urmare, versetul acesta se aplică numai la cei care stau în fața Marelui Tron Alb.

N. Cerul nou și pământul nou

(21:1-22:5)

21:1 Se ridică în acest punct întrebarea dacă capitolele 21 și 22 se ocupă doar de starea eternă sau dacă alternează între Mileniu și starea eternă. Întrucât Mileniul și eternitatea sunt, în multe privințe, similare, nu e de mirare dacă uneori ele par să se contopească în scrierile apostolului Ioan.

Aici starea eternă se numește **un cer nou și un pământ nou**. Acestea nu trebuie confundate cu noul cer și noul pământ descrise la Isaia 65:17-25. Acolo se are în vedere Mileniul, pentru că păcatul și moartea sunt încă prezente. Dar acestea vor fi excluse definitiv din starea eternă.

21:2 Ioan vede **cetatea sfântă, Noul Ierusalim, coborându-se din cer, gătită ca o mireasă împodobită pentru soțul ei**. Faptul că nu se afirmă nicăieri că debarcă pe pământ i-a condus pe unii să creadă că

1194

Apocalipsa

cetatea ar pluti în aer deasupra noului pământ. Faptul că numele semințiilor lui Israel sunt inscripționate pe porți arată că Israelul răscumpărat va avea acces în cetate, chiar dacă membrii săi nu fac parte din biserica propriu-zisă. Distincția dintre biserică (Mireasa, Soția Mielului, v. 9), Israel (v. 12) și națiunile („Neamurile”) (v. 24) se respectă pe tot parcursul.

21:3 Ioan aude din cer anunțul că **cortul lui Dumnezeu este cu oamenii** și că **El va locui cu ei**. Ca **popor al Lui**, ei se vor bucura de comuniune mai intimă cu El decât au visat vreodată.

Dumnezeu însuși va fi cu ei și va fi Dumnezeul lor în cadrul unei relații mai apropiate și mai scumpe.

21:4, 5 Sintagma: **„Dumnezeu va șterge orice lacrimă din**

ochii lor" nu înseamnă că vor fi lacrimi în cer. Este o exprimare poetică a faptului că *nu* vor mai fi lacrimi, după cum nu va mai fi nici **moarte**, nici **întristare**, nici **durere**, nici **țipăt**. Pentru poporul lui Dumnezeu, toate acestea vor fi, pe veci, din domeniul trecutului.

Cel care stă **pe tron** va **face toate lucrurile noi**. **Cuvintele** lui **sunt adevărate și credincioase** și negreșit se vor împlini.

21:6 Inaugurarea stării eterne marchează încheierea planului lui Dumnezeu referitor la pământul în care trăim. După cum **Alfa** și **Omega** sunt prima și ultima literă din alfabetul grec, tot așa El este **începutul și Sfârșitul**, Creatorul și Cel pentru care a fost făcută Creația, Cel care a început și Cel care termină, Cel Etern. El este Cel care **dă să bea fără plată apa vieții** (mântuirea) oricui însetează după ea.

21:7 El este Cel care binecuvântează pe cel ce va birui cu totală moștenire și cu o nouă intimitate, proprie celei dintre Tată și fiu. Cum s-a arătat, un biruitor este cel care crede că Isus este Fiul lui Dumnezeu (1 Ioan 5:5). Prin credință el biruie lumea (1 Ioan 5:4).

21:8 Dar nu toți sunt biruitori. Unii sunt **lași**, fiindu-le frică să-L mărturisească pe Cristos; **necredincioși**, nedispuși să-și pună încrederea în Mântuitorul păcătosului; *păcătoșii* (varianta din textul marginal NKJV afiându-se în majoritatea manuscriselor), toți cei ce rămân în păcatele lor, fie că sunt vinovați de fărâdelegi grosolane, enumerate aici, fie că nu; **abominabilii**, cei dedați la acte dezgustătoare de imoralitate; **ucigașii**, care ucid cu răutate și sălbăticiune;

imoralii sexual, care practică desfrâul și alte păcate sexuale; **vrăjitorii**, care comunică cu duhurile rele; **idolatrii**, care îl insultă pe Dumnezeu închinându-se la icoane; **și toți mincinoșii**, înșelători învederați. Toți aceștia vor fi aruncați în **iazul de foc**, destinația lor finală.

21:9 **Unul din cei șapte îngeri** implicați în judecățile potirelor s-a oferit să-i dea lui Ioan o imagine mai detaliată a Noului Ierusalim, pe care 1-a numit **mireasa, soția Mielului**. Asta ar putea însemna că cetatea este reședința **miresei**.

21:10, 11 **Dus în Duhul pe un munte mare și înalt**, Ioan a văzut din nou **Ierusalimul coborându-se din cer**, strălucind de **slava lui Dumnezeu**, și iradiind ca un giuvaer de mare preț.

21:12, 13 Era înconjurat de un **zid** masiv în care erau **douăsprezece porți**, străjuite de **doisprezece îngeri** și

purtând **numele celor douăsprezece seminții ale... lui Israel. Trei porți** erau îndreptate în fiecare din cele patru puncte cardinale.

Numărul *doisprezece* este folosit de douăzeci și una de ori în această carte și de șapte ori în capitolul de față. În general este considerat reprezentativ pentru *guvern* sau administrație.

21:14 Cele **douăsprezece temelii** pe care se sprijinea zidul cetății purtau **numele celor doisprezece apostoli ai Mielului**. Aceasta ar putea fi o referire la faptul că ei au pus temelia bisericii în învățăturile predate de ei cu privire la Cristos (Ef. 2:20).

21:15, 16 Având **ca măsurătoare o trestie de aur**, îngerul a stabilit că **cetatea** era de aproximativ **douăsprezece mii de stadii** (circa 1400-1500 de mile, adică 2250-2400 km) **în lungime, lățime și înălțime**. Având forma unui cub sau a unei piramide, ea se extindea mult peste hotarele Israelului restaurat.

21:17 Zidul avea o grosime de **o sută patruzeci și patru de coți**. Sintagma: „**după măsura oamenilor, căci aceasta era măsura îngerului**” înseamnă că îngerul din versetele 9 și 15 folosea unități de măsură comune omului.

21:18 Descrierea **zidului (iaspis) iar cetatea (de aur curat)**, deși nouă ne este greu s-o vizualizăm, are menirea de a creea o imagine magnifică, de nespusă strălucire, ceea ce și realizează.

21:19, 20 Cele douăsprezece **temelii** erau împodobite cu douăsprezece **pietre scumpe**, similare celor de pe platoșa mare-

Apocalipsa

1195

lui preot, reprezentând cele douăsprezece seminții ale lui Israel. Nu se pot identifica cu precizie toate bijuteriile, după cum nu putem stabili cu certitudine semnificația lor spirituală.

21:21 Cele **douăsprezece porți** sunt **douăsprezece perle**, cuvinte menite să ne aducă aminte Că biserica este perla de mare preț pentru care Mântuitorul a vândut tot ce a avut (Mat. 13:45, 46).

Strada cetății era de aur curat, ca sticla străvezie, simbol al gloriei nepătate.

21:22, 23 Din cetate lipsesc o serie de elemente: Așa de pildă, nu e nevoie de **nici un templu**, întrucât **Domnul Dumnezeu Atotputernic și Mielul** se află acolo. Apoi nu este nici **soare**,

nici **lună**, întrucât **slava lui Dumnezeu** iluminează cetatea iar **Mielul** este candela sa.

21:24 Națiunile (Neamurile) se vor bucura de frumusețea Sa iar **regii pământului** vor veni și vor aduce omagiu Domnului.

21:25 Nu există **porți** închise, pentru că există condiții de perfectă securitate și acces liber. **Nu va fi noapte acolo**, ci va fi o țară în care ziua nu ia sfârșit niciodată.

21:26 După cum s-a arătat, bogăția **națiunilor** se va revărsa către cetate — toată **gloria** și **onoarea** lor.

21:27 Nimic necurat nu va **intra** acolo niciodată, **ci numai cei ce sunt scriși în cartea vieții Mielului**.

22:1, 2 Un râu cu apa vieții, limpede ca cristalul, curge din tronul lui Dumnezeu și al Mielului, prin **mijlocul străzii**. **Pe cele două maluri ale râului** crește **pomul vieții** cu cele **dousprezece** feluri de fructe, din care nici unul nu mai este oprit. Asta sugerează purtarea de grijă, plină de dragoste, a lui Dumnezeu pentru fiecare anotimp. **Frunzele pomului sunt pentru vindecarea națiunilor** — sunt cuvinte în limbaj figurat, exprimând faptul că se vor bucura de o sănătate neîntreruptă.

22:3-5 A. T. Pierson rezumă aceste versete după cum urmează: „Și nu va mai fi nici un blestem” — o perfectă absență a păcatului;

„ci tronul lui Dumnezeu și al Mielului va fi în ea,” — un guvern perfect;

„și slujitorii Lui îi vor sluji acolo,” — slujire perfectă;

„Ei vor vedea fața Lui,” — comuniune perfectă;

„și numele Lui va fi pe frunțile lor,” — perfectă asemănare;

„Și nu va mai fi noapte acolo,” — perfectă stare de binecuvântare;

„Și vor domni pe veci de veci,” — perfectă glorie.³¹

O. Avertismente, mângâieri, invitații și benedicții de încheiere (22:6-21)

22:6 îngerul interpret îi amintește din nou lui Ioan despre probitatea tuturor lucrurilor ce i s-au descoperit. **Domnul Dumnezeu 1-a trimis pe îngerul Său să le arate robilor Săi panorama evenimentelor care trebuie să se întâmple în curând**.

22:7 Punctul culminant al tuturor va fi glorioasa Venire a Mântuitorului. El ne asigură că Va veni **curând** (în engleză: **quickly**, n.tr.), ceea ce poate însemna fie *curând*, fie *deodată*, dar *curând* este varianta preferată. O binecuvântare specială

este dată oricărei persoane **care păzește cuvintele** acestei **profeții**. Putem face aceasta prin trăirea în nădejdea Venirii Sale.

22:8, 9 Când **Ioan a văzut și a auzit aceste lucruri**, a căzut la picioarele îngerului, dar i s-a interzis să facă acest lucru.

Îngerul nu era decât o ființă creată; numai lui **Dumnezeu** trebuie să ne închinăm

22:10 Lui Ioan i s-a spus să nu pecetluiască profeția aceasta pentru că vremea împlinirii ei este aproape. A pecetlui înseamnă aici a-i amâna dezvăluirea.

22:11 Când va veni vremea împlinirii ei, cei nedrepti vor fi înțepeniți în nepocăin-ța lor. Cei murdari nu vor mai avea șansa de a se schimba, când va reveni Domnul pe pământ. Dar cei drepti (neprihăniți) vor continua să trăiască neprihănit iar cei sfinți vor trăi în sfințenie.

22:12, 13 Din nou Domnul anunță că Venirea Lui va fi în curând, de data aceasta adăugând promisiunea că îl va răsplăti pe fiecare după munca sa. Din nou El Se identifică pe Sine ca **Alfa și Omega**. Același care a creat toate lucrurile va trage cortina pe scena timpului.

22:14 Versetul acesta ar putea fi redat astfel: „**Binecuvântați sunt cei care împlinesc poruncile Lui**” sau „**Binecuvântați sunt cei care își spală hainele**” (text marginal). *Nici una* din variante nu propovăduiește mântuirea prin fapte, ci mai degrabă că faptele sunt roadă și dovada mântuirii. Numai credincioșii adevărați au acces **la pomul vieții** și la **cetatea eternă**.

22:15 Pe veci excluși din cer vor fi **câinii, vrăjitorii, cei imorali sexual, ucigașii, idolatrii** și mincinoșii. Prin **câini** s-ar

1196

Apocalipsa

putea înțelege aici bărbații care se prostituează (Deut. 23:18), Neamurile necurate (Mat. 15:26) sau iudaizatorii (Filip. 3:2).

22:16 Domnul Și-a trimis îngerul cu acest mesaj adresat bisericilor. El Se numește pe Sine **Rădăcina și Vâstarul lui David**. Cât priește dumnezeirea Lui, El este *Creatorul* lui David; cât privește umanitatea Sa, El este *Descendentul* lui David. **Steaua luminoasă de dimineată** se ivește pe cer înainte de răsăritul soarelui. Cristos va veni mai întâi pentru biserică, în cadrul Răpirii ca **Steaua luminoasă de dimineată**. Ulterior El va veni pe pământ ca Soare al Neprihănirii cu vindecare pe aripile Sale (Mal. 4:2).

22:17 Două sunt modalitățile în care poate fi înțeles acest verset. Mai întâi, ar putea fi un apel evanghelistic global, cu **Duhul, mireasa și cine ascultă** îndemnându-i pe cei setoși să **vină** la Cristos, ca să fie mântuiți. Sau primele trei utilizări ale termenului **vino** ar putea fi rugăciuni ca să vină Cristos, urmate de două invitații adresate celor nemântuiți să **vină** la El să capete **apa vieții** (mântuirea) și astfel să fie gata pentru întoarcerea Sa.

22:18, 19 Dacă oamenii vor adăuga ceva la lucrurile scrise în **cartea aceasta** a Apocalipsei sau Revelației, ei vor suferi **plăgile (nenorocirile, urgiile)** descrise în ea. Întrucât temele acestei cărți sunt întretesute pe tot cuprinsul Bibliei, versetul condamnă, de fapt, orice acțiune de falsificare a Cuvântului lui Dumnezeu. O judecată similară este rostită împotriva oricui scoate din cuvintele acestei profeții. Asta nu se aplică la deosebiri minore de interpretare, ci la atacuri fățișe la adresa inspirației și completeții Bibliei. Pedeapsa pentru această acțiune este pierzarea veșnică. **Dumnezeu îi va scoate partea lui de la pomul vieții** (textul marginal NKJV).³² Asta înseamnă că el nu se va împărtăși niciodată din binecuvântările celor care au viață veșnică.

22:20 Apocalipsa se încheie cu o promisiune și o binecuvântare. Promisiunea este că Domnul Isus **vine curând**. (În engleză: **quickly**, n.tr.), ceea ce, așa cum s-a arătat, poate însemna fie *curând*, fie *deodată*. Nădejdea unei întoarceri *inopinate, subite* ar trezi aceeași anticipație sau veghere ca nădejdea unei întoarceri în *curând*. Fiecare persoană răscumpărată răspunde la binecuvântata nădejde cu cuvintele: **„Amin! Vino, Doamne Isuse!”**

După cum Geneza este cartea începuturilor, tot așa Apocalipsa este cartea împlinirii, consumării. Temele care au fost introduse în prima carte sunt duse până la capăt în ultima carte. Observați următoarele paralele:

<i>GENEZA</i>	<i>APOCALIPSA</i>
---------------	-------------------

Crearea cerurilor	Distrugerea cerurilor și a și pământului pământului (Ap. 20:11b).
-------------------	---

(Gen. 1:1)	Crearea de noi ceruri și un nou pământ {Apo. 21:1}.
------------	---

începutul domniei	Satan aruncat în iazul de lui Satan pe foc (Apo. 20:10).
-------------------	--

pământ (Gen.3:1-7)	
--------------------	--

Pătrunderea pă-	Izgonirea păcatului
-----------------	---------------------

catului (Gen.3:1-7) (Ap. 20:27).

Rostirea bleste- îndepărtarea blestemului mui asupra ere-
(Apo. 22:3). ației(Gen.3:17-19)

Pierderea dreptului Restabilirea accesului la la pomul vieții
pomul vieții (Apo. 22:2, 19 (Gen. 3:24b). textul marginal).

Alungarea omului Omul este primit din nou în din grădina
Eden [Paradis] (Apo. 22:1 -7). (Gen 3:24a).

Moartea pătrunde Moartea este pe veci elimi-în lume (Gen.
2: nată (Apo. 21:4). 17; 5:5).

Căsătoria primului Căsătoria celui de-al doilea Adam (Gen.
4:1). Adam (Apo. 19:7).

Durerea își face Durerea este eliminată. loc în omenire
(Apo. 21:4).
(Gen. 3:16).

22:21 Și acum am ajuns la binecuvântarea finală a acestei
cărți minunate a Apocalipsei (Revelației) și a Cuvântului lui
Dumnezeu. Este o încheiere pașnică pentru o carte plină de
tunetele judecății divine.

Ioan dorește ca „**Harul Domnului Isus Cristos să fie cu toți**
oamenii lui Dumnezeu.” Există trei variante interesante în
manuscrise cu privire la această încheiere.

1. în textul critic (NU) Ioan urează harul lii Cristos *tuturor* —
ceea ce nu ar corespunde temei Apocalipsei, de judecată ce stă
să se abată peste cei mai mulți.

2. Varianta tradițională (TR, KJV, NKJV) este mai bună. Se
face urarea harului lui Dumnezeu către „voi toți” — mulți

Apocalipsa

1197

dintre ascultătorii și cititorii Apocalipsei înțelegându-se că erau
credincioși adevărați.

3. Cea mai bună variantă, în lumina contrastelor puternice
dintre sfinți și păcătoși în această carte, se găsește în textul
majoritar și în textul marginal din NKJV: „**Hanii Domnului**
nostru Isus Cristos să fie cu toți sfinții. Amin.”

NOTE FINALE

¹(Introducere) Verbul folosit în Evanghelie și în Apocalipsa este
ekkentesan; în Septuaginta lui Zaharia forma este *kator-*
chesanto.

²(Introducere) în ebraică și în greacă literele alfabetului au o
valoare numerică. De pildă, alef și alfa sunt 1, beth și beta sunt
2, ș.a.m.d., de unde rezultă că valorile fiecărui nume pot fi
adăugate. Fapt destul de interesant, în greacă numele Isus

(*leso-us*) dă cifra 888. (Opt este numărul noului început și al învierii). Se crede că literele numelui fiarei va echivala cu cifra de 666. Printr-o ușoară ajustare a ortografierii „Nero Caesar” se poate ajunge la cifra 666, folosind acest sistem. Alte nume dau de asemenea totalul de 666, dar trebuie să evităm speculațiile.

³(1:5) Aici varianta din textul marginal este prima din numeroasele variante pe care le redă ediția NKJV în cazul Apocalipsei, unde atât manuscrisele cele mai vechi (NU) cât și manuscrisul majoritar (M) sunt în acord, opunându-se variantei TR, KJV și NKJV. Motivația constă în faptul că Eras-mus, care a publicat primul Nou Testament în limba greacă (în 1516), a avut doar un singur exemplar din Apocalipsa, care nu era prea exact. De aici și numeroasele mici variațiuni care au rezultat în notele de subsol sau textele marginale. Din fericire, celelalte cărți ale NT au fost reprezentate prin manuscrise aflate în mare măsură în acord cu marea masă de manuscrise ce încă nu au fost descoperite. În acest comentariu puținele schimbări majore care s-au operat au fost semnalate ca atare. Combinația dintre NU și M va fi, credem noi, varianta originală. Acolo unde se constată diferențe între NU și M, este de preferat textul majoritar (M).

⁴(1:8) Textele NU și M omit: „începutul și Sfârșitul”.

⁵(1:10) „Ziua Domnului” este *he himera tou Kuriou* în greacă; „Ziua Domnului” (textual: „domnească”) este „*he Kuriake hemera*” (de unde și termenul anglo-saxon „kirk, church”).

⁶(1:13) James H. McCornkey, *The Book of Revelation: A Series of Outline Studies in the Apocalypse*, pg. 9.

⁷(2:1) John F. Walvoord, *The Revelation of Jesus Christ*, pg. 50-100.

^R(2:14, 15) Ella E. Pohle. *Dr. C. I. Scofield's Question Box*, pg. 89.

⁹(2:20) Textul majoritar: „soția (sau femeia) ta Izabela”.

¹⁰(3:7) *Daily Notes of the Scripture Union*.

¹¹(3:20) Richard Chervenix Trench, *Commentary on the Epistles to the Seven Churches in Asia*, pg. 225.

¹²(4:3) Walvoord, *Revelation*, pg. 104.

¹³(5:9, 10) Atât textul NU, cât și M conțin cuvintele „pe ei” și „ei”, care ar însemna că bătrânii nu cântă despre ei înșiși, ci despre *alții*. Aceasta *ar putea* sugera că ei sunt ființe îngerești.

¹⁴(5:9, 10) Textul NU: „împărăție”.

¹⁵(6:1, 2) Textele NU și M omit „și vezi”.

¹⁶(6:10) Termenul din greacă este aici puternic: *Despotes* (neavând însă conotația negativă a termenului actual derivat, pe care îl întâlnim în engleză și română).

¹⁷(8:5) Heenry Barclay Swete, *The Apocalypse of St. John*, pg. 109.

¹⁸(8:13) „înger” și „vultur” par a fi de asemenea termeni similari în greacă (*ange-los* și *aetos*), de unde și posibilitățile de a comite erori în cursul copierii. „Vultur” este varianta corectă.

“(9:16, 17) Majoritatea manuscriselor: „o sută de milioane”.

²⁰(9:18, 19) Hamilton Smith, *The Revelation: An Expository Outline*, pg. 57.

²¹(9:20, 21) în greacă termenul de aici este *pharmakon*, „medicament, poțiune, drog” (vezi termenul modern *farmacie*).

²²(11:6) McConkey, *The Book of Revelation*, pg. 68, 69.

²³(11:15) Textele NU și M: „împărăția... a devenit”.

²⁴(13:3) *The Scofield Reference Bible*, pg. 1342.

²⁵(14:4, 5) J. D. Pentecost, *Things to Come*, pg. 300.

²⁶(15:3, 4) Varianta „sfinți” are un suport șubred. Atât textul NU, cât și M, sprijină mai degrabă varianta: „națiuni”.

¹⁷(15:3, 4) Arthur T. Pierson, *Knâwing the Scriptures*, pg. 248.

²⁸(16:16) „Armagedon” provine din termenul ebraic „Har” (Muntele) Megiddo.

1198

Apocalîpsa

Textul majoritar redă pur și simplu varianta „Megiddo” (Meghido).

^{2*}(19:8) Textul din 1611 al ediției King James conține termenul „righteousness”, (neprihănire), interpretat adesea de predicatori în sensul că *neprihănirea lui Crisîos* este *atribuită* sfinților. Deși aceasta este o învățătură sănătoasă, termenul grec *dikaio-mata* exclude această înțelegere. Termenul are forma de plural (iar nu aceea de abstract singular, care este *dikaiosune*). Mai mult, are o terminație „pasivă”, *aici* denotând *ceva Jacul* (în acest caz, „faptele drepte sau neprihănite”). Mântuirea nu este avută în vedere de acest pasaj.

-^w(19:10) Charles C. Ryrie, *The Ryrie Study Bible, New King James Version*, pg. 1953.

³¹(22:3-5) Pierson, *The Ministry of Keswick, First Series*, pg. 144.

-¹²(22:18, 19) Varianta: „cartea vieții” *nu* este sprijinită de

textul grec! Ultimele versete au lipsit din exemplarul în greacă al Apocalipsei pe care 1-a avut Erasmus. Prin urmare, el a tradus aceste versete din latină (retroversiune) din Vulgata. Este cea mai nefericită variantă, umbrind ciclul literar complet, adică programul lui Dumnezeu de la izgonirea omului de la pomul vieții din Geneza 3 și până la restaurarea lui față de sfinții Lui la sfârșitul ultimului capitol din Biblie.

BIBLIOGRAFIE

Criswell, Walie Amos. *Exposition of Sermons on Revelaïion*. Grand Rapids: Zondervan Publishing House, 1962.

Dennett, Edward. "The Seven Churches," *The Serious Chrisïian*, Voi. XI. Char-lotte, N.C.: Books for Christians, n.d.

Gaebelein, Arno C. *The Revelaïion*, New York: Publication Office "Our Hope," 1915.

Grant, F. W. *The Revelaïion of Christ*. New York: Loizeaux Brothers, n.d. Ironside, H. A. *Lectures on the Revelaïion*. New York: Loizeaux Brothers, 1919.

Kelly, William. *Lectures on îhe Book of Revelaïion*, ediție nouă. Londra: G. Morrish, n.d.

Lenski, R. C. H. *The Interpretaïion of St. John's Revelaïion*. Minneapolis: Augsburg Publishing House, 1943.

McConkey, James H. *The Book of Revelaïion: A Series of Ouiline Studies in îhe Apocalypse*. Pittsburgh: Silver Publishing Co., 1921.

Morgan, G. Campbell. *The Leïters of Our Lord*. Westwood, N. J.: Fleming H. Revell Co., n.d.

Morris, Leon. *The Revelaïion of Jesus Christ* (TBC). Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1969.

Mounce, Robert H. *The Book of Revelaïion* (NIC). Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1977.

Ryrie, Charles Caldwell. *Revelaïion*. Chicago: Moody Press, 1968.

Scott, Walter. *Exposition of the Revelaïion of Jesus Christ* Londra: Pickering & Inglis Ltd., n.d.

Smith, Hamilton. *Tfie Revelaïion: An Ex-posiïory Ouiline*. Addison, IL: Bible Truth Publishers, n.d.

Stanley, Charles. *The Revelaïion of Jesus Christ* New York: Loizeaux Brothers Publishers, n.d.

Swete, Henry. Barclay. *The Apocalypse of St John*. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Company, n.d.

Tenney, Merrill C. *Interpreting Revelaïion*. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans Publishing Company, 1957.

Trench, Richard Chevenix. *Commeniary on îhe Episiles Io îhe Seven Churches in Asia*. Minneapolis: Klock and. Klock Christian Publishers, 1978.

Walvoord, John F. *The Revelaïion of Jesus Chrsi*. Chicago: Moody Press, 1966.